הלכה · משנה תורה · מפרשים · כסף משנה · ספר טהרה

כסף משנה על משנה תורה, הלכות טומאת צרעת

רבנו יוסף קארו [מרן הבית יוסף]

ספריית אור ברסלב · or-breslev.co.il

כסף משנה על משנה תורה, הלכות טומאת צרעת

רבנו יוסף קארו [מרן הבית יוסף]

מקור הטקסט: ספריא · רישיון: לפי המהדורה: נחלת הכלל או Creative Commons

התכנים שלפניכם נאספו, מוינו, סוננו ונערכו בעמל רב ובמסירות על ידי צוות פרויקט 'אוצריא' (otzaria.org).

לקריאה באתר, עם המפרשים והמקורות ליד כל שורה: https://or-breslev.co.il/library/כסף-משנה-על-משנה-תורה-הלכות-טומאת-צרעת/
הקובץ נוצר ב־20 בנובמבר 2026 מגרסה 39-202611200317v של הספרייה.

תוכן העניינים

פרק א 6
הלכה א 6
הלכה ג 8
הלכה ד 9
הלכה ה 9
הלכה ו 9
הלכה ז 10
הלכה ח 10
הלכה ט 10
הלכה י 10
הלכה יא 10
פרק ב 10
הלכה א 10
הלכה ב 11
הלכה ג 11
הלכה ד 11
הלכה ה 11
הלכה ו 11
הלכה ז 12
הלכה ט 12
פרק ג 12
הלכה א 12
הלכה ב 12
הלכה ג 12
הלכה ד 12
הלכה ה 13
הלכה ו 13
הלכה ז 13
הלכה ח 13
הלכה ט 13
פרק ד 14
הלכה א 14
הלכה ב 14
הלכה ג 14
הלכה ד 14
הלכה ה 14
הלכה ו 16
הלכה ז 16
הלכה ח 16
הלכה ט 17
הלכה י 17
הלכה יא 17
פרק ה 17
הלכה א 17
הלכה ב 18
הלכה ג 18
הלכה ה 19
הלכה ו 19
הלכה ז 19
הלכה ח 19
הלכה ט 20
הלכה י 20
הלכה יא 21
פרק ו 21
הלכה א 21
הלכה ב 21
הלכה ג 22
הלכה ד 22
הלכה ה 22
הלכה ו 23
הלכה ז 23
פרק ז 23

הלכה א 23
הלכה ב 23
הלכה ג 23
הלכה ד 24
הלכה ה 25
הלכה ו 25
הלכה ז 26
פרק ח 27
הלכה א 27
הלכה ב 27
הלכה ג 27
הלכה ד 28
הלכה ה 28
הלכה ו 28
הלכה ז 29
הלכה י 29
הלכה יא 29
הלכה יב 29
הלכה יג 30
הלכה יד 31
פרק ט 31
הלכה א 31
הלכה ב 32
הלכה ג 32
הלכה ד 32
הלכה ה 32
הלכה ו 32
הלכה ז 33
הלכה ח 33
הלכה ט 33
הלכה י 33
הלכה יא 34
הלכה יב 34
פרק י 34
הלכה א 34
הלכה ב 35
הלכה ג 35
הלכה ד 35
הלכה ה 35
הלכה ו 36
הלכה ז 36
הלכה ח 36
הלכה ט 36
הלכה י 37
הלכה יא 37
הלכה יב 37
פרק יא 38
הלכה א 38
הלכה ב 39
הלכה ג 39
הלכה ה 40
הלכה ו 40
הלכה ז 40
הלכה ח 41
הלכה ט 41
פרק יב 42
הלכה א 42
הלכה ב 45
הלכה ג 45
הלכה ד 45
הלכה ה 45
הלכה ו 45
הלכה ח 46
הלכה ט 46

הלכה י 46
הלכה יא 46
הלכה יב 46
הלכה יג 47
פרק יג 47
הלכה א 47
הלכה ב 48
הלכה ג 48
הלכה ד 48
הלכה ה 48
הלכה ו 48
הלכה ז 48
הלכה ח 48
הלכה ט 49
הלכה י 49
הלכה יא 49
הלכה יב 49
הלכה יג 50
הלכה יד 50
הלכה טו 50
פרק יד 50
הלכה א 50
הלכה ב 50
הלכה ג 50
הלכה ד 51
הלכה ה 51
הלכה ו 51
הלכה ז 51
הלכה ח 52
הלכה ט 52
הלכה י 52
הלכה יא 52
הלכה יב 52
הלכה יג 52
הלכה יד 53
הלכה טו 53
פרק טו 53
הלכה א 53
הלכה ב 53
הלכה ג 53
הלכה ד 54
הלכה ה 54
הלכה ו 54
הלכה ז 54
הלכה ח 54
פרק טז 54
הלכה א 54
הלכה ב 55
הלכה ג 55
הלכה ד 55
הלכה ה 55
הלכה ז 55
הלכה ח 55
הלכה ט 55
הלכה י 55

פרק א

הלכה א

צרעת עור הבשר הוא שילבין מקום מן העור וכו'. בריש נגעים תנן מראות נגעים שנים שהם ד' בהרת עזה כשלג שנייה לה כסיד ההיכל שאת כקרום ביצה שנייה לה כצמר לבן דר"מ וחכ"א שאת כצמר לבן שנייה לה כקרום ביצה ובריש שבועות (דף ה' ע"ב) אמרינן דמתניתין דלא כר"ע דאי ר"ע כיון דאמר זו למעלה מזו א"כ טהרת סיד ההיכל מלצרף בהדי מאן לצרפיה לצרפיה בהדי בהרת איכא שאת דעדיפא מינה לצרפיה בהדי שאת לאו תולדה דידה הוא וכו' והיכא שמעינן לר"ע [דאמר] זו למעלה מזו אילימא מהא דתניא א"ר יוסי שאל יהושע בנו של ר"ע מר"ע מפני מה אמרו מראות נגעים שנים שהם ארבעה אמר ליה ואי לאו מה יאמרו יאמרו מקרום ביצה ולמעלה טמא א"ל לומר שמצטרפין זה עם זה א"ל ויאמרו מקרום ביצה ולמעלה טמא ומצטרפין זה עם זה א"ל לומר לך כל כהן שאינו בקי בהן ובשמותיהן אינו רואה את הנגעים ואילו מסיד ההיכל ולמעלה לא קאמר מדלא א"ל ש"מ דשמיע ליה לר"ע דאמר כולהו לבהדי שאת מצטרפין ודילמא שאת ותולדתה בהרת ותולדתה אלא מדרבי חנינא ופירש"י מי ששנה משנה זו בלשון אבות ותולדות דלא כר"ע דאי כר"ע כיון דאמר לקמן מראות נגעים זו למעלה מזו נשנו כסדר מעלתן השלג והצמר והסיד והקרום ואמרינן לקמן שכסדר משנתן הם מצטרפין זה לזה ואין אחד מצטרף לגבוה ממנו שתי מעלות [אלא מעלה אחת]. א"כ דהוא שנאן בלשון אבות ותולדות טיהרת מראה סיד מלהצטרף דמדמתני לסיד שנייה לבהרת ולא תניא נמי שניה לשאת והרי אף משאת היא פחותה ש"מ ס"ל לתנא דלאו בת מינא דשאת היא ולא מצטרפא בהדה ומהשתא בהדי מאן נצרפה אי בהדי בהרת אביה הא איכא שאת שהיא כצמר דעדיפא מינה בלובן נמצאת בהרת למעלה מהסיד שתי מעלות ור"ע זו למעלה מזו בעי נצרפה בהדי שאת שהיא מעלה אחת לאו תולדה דידיה דהא שקלת לה מיניה ושויתה מין בהרת ולר"ע הכי איבעי ליה למיתני בהרת עזה כשלג ושאת כצמר לבן ושניה לה סיד ההיכל וקרום דנימצי למימר כולהו מינא דהדדי נינהו ובהרת ושאת מצטרפין ושאת וסיד נמצא לו צירוף לסיד והכי אמרינן בת"כ בבהרת ושאת דמצטרפי והיה מלמד שמצטרפין זה עם זה אבל השתא דמחלקת תולדה לזו ותולדה לזו סבירא לן שאין מצטרף כל אחד כי אם עם אביו עכ"ל:

ולפי זה לרבנן בהרת ושאת מצטרפין זה עם זה מדכתיב והיה ולא כתיב והיו אבל סיד אינה מצטרפת אלא עם בהרת אביה וקרום ביצה אינה מצטרפת אלא עם שאת אביה דשתי התולדות אינן מצטרפות דתולדה דבהרת אינה מצטרפת עם תולדה דשאת דלא

קאי והיה אלא אשאת ובהרת דכתיבי בהדיא במקרא ולא אתולדות דאתו מרבויא. ולר"ע אין מצטרפין אלא כסדר מעלתן וכצמר וכסיד וכקרום ואין אחד מצטרף לגבוה ממנו שתי מעלות אלא מעלה אחת והא דתנן בפ"ק דנגעים ד' מראות הללו מצטרפין זה עם זה כבר פירש"י שם לא שיהיו כל ד' מראות מצטרפין דאין התולדה מצטרפת אלא עם האב שלה אלא מצטרפין לר"ע כדאית ליה ולרבנן כדאית להו. והשתא רבינו שכתב שנגע שהיה מקצת הלובן כמראה הבהרת ומקצתו כמראה השאת ומקצתו כמראה הספחת הכל כמראה אחד הוא חשוב דלא כרבנן ולא כר"ע:

ונ"ל שרבינו מפרש דמאי דאמר ר"ע זו למעלה מזו וזו למעלה מזו לא לענין צירוף קאמר דאינה מצטרפת לגבוה ממנה שתי מעלות כדפירש"י אלא כל ד' מראות מצטרפין זה עם זה אפילו לגבוה ממנה ג' מעלות כפשטא דמתני' וכדמשמע מדא"ל ר' יהושע לר"ע יאמרו מקרום ביצה ולמעלה מצטרפין זה עם זה ולפי זה ניחא שאינו צריך לידחק במה שנדחקו רש"י והתוספות במאי דא"ל יאמרו מקרום ולמעלה טמא ומצטרפין וכן מפורש בהדיא בירושלמי וז"ל ומנין שמצטרפין זה עם זה אמר רבי מנא מנו אותם חכמים שנים ומנו אותם ד' מה שנים מצטרפין זה עם זה אף ד' מצטרפין זה עם זה ר"א בשם רבי אבין אם בשאינו מינו מצטרף לא כ"ש מין במינו עכ"ל פי' בשאינו מינו בהרת עם שאת מין במינו פי' אב ותולדתו ונראה שבאו לאפוקי דלא נימא דרשא דוהיה מלמד שמצטרפים בהרת עם שאת וכדפירש"י אלא כולן מצטרפין זה עם זה ואף לר"א בשם ר' אבין כיון שמצטרפים עם שאת שאינו מינו אמרינן דה"ה לתולדה דשאת מצטרף והא דקאמר זו למעלה מזו היינו לענין חוזק לבנונית של זה על זה דר"ע סבר דשלג לבן מצמר וצמר לבן מסיד וסיד לבן מקרום ורבנן סברי דשלג לבן מסיד וצמר לבן מקרום וכדאמרינן בגמרא (דף ו' ע"ב) משל דרבנן למה הדבר דומה לתרי מלכי ותרי אפרכי וכו' מלכו של זה למעלה מאפרכיה דנפשיה ומלכו של זה למעלה מאפרכיה דנפשיה וסיד וצמר מוחלקין בלבנוניתם זה מזה וכן שלג וצמר ואפ"ה מצטרפי הני מדכתיב והיה וסיד מצטרף עם שלג משום דתולדה דידיה היא וכן קרום מצטרף עם צמר משום דתולדה דידיה היא והא דאמרינן בגמרא סיד בהדי מאן לצרפיה וכו' היינו אי מתניתין ר"ע דלבנונית של זו למעלה מזו וזו תולדתו של זו וזו תולדה של זו כמתניתין אבל לפום קושטא דמתני' דלא כר"ע לית ליה לר"ע אב ותולדה אלא כולן מצטרפות זו עם זו אפי' עם הגבוה ממנה ג' מעלות דוהיה משמע ליה דאכולהו קאי ופסק רבינו כר"ע משום דאע"ג דסתמא דמתני' דריש נגעים דלא כוותיה הא איכא סתמא אחרינא דפשטא דידה כוותיה אתיא דקתני ד' מראות אלו מצטרפות זו עם זו כך היה נראה לומר כדי ליישב לשון זה שכתב רבינו

נגע שהיה מקצת הלובן כמראה הבהרת וכו' הכל כמראה אחד הוא חשוב אבל יקשה לזה מ"ש קודם לכן שהמראה שהוא כסיד ההיכל הוא ספחת הבהרת והמראה שהוא כקרום ביצה הוא ספחת השאת מכאן אמרו מראות נגעים שנים שהן ד' בהרת וספחתה שאת וספחתה והיינו כרבנן:

ואיכא למידק על רבינו דמיחזי כמזכי שטרא לבי תרי דמהאי לישנא משמע דפסק כרבנן ומאידך לישנא שכתב נגע שהיה מקצת כמראה הבהרת וכו' הכל כמראה אחד הוא חשוב א"כ למה מנאום חכמים וכו' שכל כהן שאינו מכיר המראות ושמותיהן וכו' משמע דפסק כר"ע ויש לתמוה על הראב"ד שלא השיגו בזה:

וליישב דברי רבינו נ"ל שהוא סובר דכי אמרינן מתניתין דלא כר"ע היינו למאי דס"ד דר"ע סבר זו למעלה מזו כלומר ואין זו מצטרפת לגבוה ממנה שתי מעלות אבל בתר הכי לא אשכחן ליה דסבר הכי דהא כי בעינן לאתויי מדשאל רבי יהושע לר"ע דחי ליה וכי הדר מייתי מדרבי חנינא דחי ליה אימור דשמעת ליה בפתוך בחלוק מי שמעת ליה וכי תימא כי היכי דשמעת ליה בפתוך הכי שמעת ליה בחלוק ובפתוך גופיה מי שמעת ליה והתניא ר"ע אומר אדמדם שבזה ושבזה וכו' אמרי אה"נ והתניא רבי נתן אומר לא שאמר ר"ע של סיד דיהה הימנה אלא של צמר דיהה הימנה והשתא לא שני אלא מאי דאקשי ליה בפתוך מי שמעת ליה אבל מאי דאקשי ליה אימור דשמעת ליה בפתוך בחלוק מי שמעת ליה קשיא ואפילו מאי דשני בפתוך לאו שינויא הוא לגמרי דהא במתני' תנן בר"ע של סיד דיהה הימנה ודלא כרבי נתן ומעתה כיון דלא אשכחן לר"ע שלא תצטרף זו עם שלמעלה שתי מעלות בחלוק מיהא שפיר אתיא מתניתנין כר"ע וכיון דאשכחן לר"ע דמקרום ולמעלה מצטרפין כל ד' מראות זו עם זו אפילו עם הגבוה ממנה שלש מעלות ולא אמרו שנים שהם ד' אלא לומר לך כל כהן שאינו בקי בהם ובשמותיהן אינו רואה את הנגעים אית לן למימר דמתני' נמי הכי סברה וליכא פלוגתא בינייהו דמתני' דקתני להו בלשון אבות ותולדות לא לענין צירוף תני להו אלא לענין שצריך הכהן להיות בקי בהן ובשמותיהן אבל כולם מצטרפות זו עם זו ובהכי ניחא דבעי התם גמרא סתמא ספחת לבהרת מנ"ל ואי איתא ה"ל לפרושי דלרבנן דוקא קא בעי ומדסתים ליה סתומי משמע דלכולי עלמא בעי דליכא פלוגתא בינייהו:

הלכה ג

(ב-ג) וכתב הראב"ד ולובן שהוא דיהה א"א שנה משנתו כר"ע וכו'. נראה מדבריו שהוא מפרש דר"ע דאמר זו למעלה מזו היינו לומר שלובן של זו יותר מזו ולובן של זו יותר משל זו ורבנן פליגי ואמרי דסיד וצמר לבנוניתם שוה אלא דשל סיד נוטה ללובן השלג

ושל צמר נוטה ללובן אחר ומש"ה תמה על רבינו למה פסק כר"ע ולא כסתם מתני' ובמ"ש לדעת רבינו אין מקום להשגה זו. וכתב עוד הראב"ד זה עם זה בין להקל א"א אינו נראה כן מן הגמרא וכו'. וגם להשגה זו אין מקום במ"ש לדעת רבינו:

הלכה ד

היה במראה הלובן מד' מראות אלו מקצת אדמומיות מעורבת בו וכו'. בפירקא קמא דנגעים.

ומ"ש וכיצד מראה הפתוך בארבע מראות אלו וכו'. בריש שבועות (דף ו').

ועל מה שכתב רבינו הפתוך שבבהרת הוא המראה הרביעית כתב הראב"ד א"א נ"ל כי זה שיבוש וכו'. טעמו לפי שהוא מפרש שהסדר הוא מלמעלה למטה שהכוס שבו שני טיפי דם הוא בבהרת ושיש בו ארבעה טיפי דם הוא בצמר ושל שמנה טיפין הוא בסיד ושל י"ו טיפין הוא בקרום ורבינו סובר שהסדר הוא מלמטה למעלה וטעם רבינו מבואר שכל שהלובן שלו יותר אינו ניכר שהוא פתוך אלא אם כן יפלו בו הרבה טיפי דמים:

הלכה ה

כל המראות האלו בין הלבן בין הפתוך מצטרפין זה עם זה וכו'. בפרק קמא דנגעים בתר דקתני מראות פשוטות ומראות פתוכות תנא ארבע מראות אלו מצטרפין זה עם זה משמע דאכולהו קאי בין פשוטות בין פתוכות בין פשוטות עם פתוכות:

הלכה ו

כל מראה צרעת עור הבשר וכו'. בריש שבועות (דף ו' ע"ב) ת"ר בהרת עמוקה וכן הוא אומר ומראהו עמוק מן העור כמראה חמה העמוקה מן הצל ובספרי אמרו מראה הנגע עמוק ואין ממשו עמוק ואמרו עוד שאת אין שאת אלא גבוה ומפני זה כתב הראב"ד מן הצמחים העולים בגוף א"א לא נאמר זה אלא בבהרת אבל בשאת מראהו גבוה מן העור שאין שאת אלא גבוה עכ"ל. וכ"נ דעת אונקלוס שתרגם שאת עמקא. ואפשר לומר שסובר רבינו דכיון דבהרת צריכה להיות עמוקה הוא הדין לשאת ומ"ש בספרי שהיא גבוהה לאו למימרא שהיא גבוהה ממש אלא שהיא גבוהה יותר מבהרת כלומר שאינה עמוקה כמותה אבל לעולם עמוקה היא, ובזה עלה ארוכה למ"ש רש"י בפירוש התורה ומראיה אין עמוק מן העור לא ידעתי פירושו דוק ותשכח. כתוב בספרי רבינו לא עמוק במשיחתו וט"ס הוא וצריך להגיה לא עמוק במשישתו וכן מצאתי בספר מוגה והוא ההיא דספרי שכתבתי בסמוך:

הלכה ז

שיעור כל נגעי צרעת וכו'. ברפ"ו דנגעים גופה של בהרת כגריס הקילקי מרובע מקום הגריס ט' עדשות מקום עדשה ארבע שערות נמצאו ל"ו שערות ופירש שם רבינו שכאשר היה הנגע מרובע יהיה צמיחת ל"ו שערות והוא כגריס הקילקי לפי שרחבו ו' באורך ו' ויהיה ג"כ באורך ג' עדשים ברוחב ג' עדשים לפי שהעדשה ארכה צמיחת שתי שערות ורחבה צמיחת שתי שערות:

הלכה ח

ומ"ש נגע שהיה ברחבו כדי צמיחת חמש שערות וכו'. נלמד ממה ששנינו במשנה הנזכר גופה של בהרת כגריס הקילקי מרובע:

וכל השיעורים הל"מ. בריש עירובין (דף ד'):

הלכה ט

כ"מ שנאמר בהרת וכו'. זה הוא הקדמה לכל מה שיבא:

בהרת שהיא עזה כשלג וכו' לפיכך אין משערין הכל אלא בבינוני. פ"ב דנגעים וכחכמים:

הלכה י

שלשה סימני טומאה בצרעת עור הבשר וכו'. בפ"ג דנגעים ובפ"ז.

ומ"ש שאין בנגעי עור הבשר הסגר יותר על ב' שבועות. משנה פ"ב דערכין (ח' ע"ב) והוא מבואר בתורה:

הלכה יא

בהרת שהיתה עזה כשלג וכו'. בפרק רביעי דנגעים היתה עזה ונעשית כהה או כהה ונעשית עזה הרי היא כמות שהיתה ובלבד שלא תתמעט מארבעה מראות.

ומה שכתב רבינו אם כן מהו זה שנאמר בתורה והנה כהה הנגע וכו' וכן אם לא כהה ולא פשה וכו'. כדברי רבינו כתב הרמב"ן בפירוש התורה ור"ש בפרק קמא דנגעים ולאפוקי ממ"ש רש"י בפירוש התורה אם כהה הוכהה מראיתו הא אם עמד במראיתו ולא פשה טמא וכבר האריך בזה ה"ר אליה מזרחי שם:

פרק ב

הלכה א

שיער לבן שהוא סימן טומאה בצרעת וכו'. בפ"ד דנגעים ובתורת כהנים ושער מיעוט שער שתי שערות.

ומ"ש וכמה יהא אורכן וכו'. משנה פרק בא סימן (נדה דף נ"ב ע"ב) פלוגתא דתנאי ואיפסיקא הלכתא כמחמיר וסובר רבינו שהאומר כדי שיהיו ניטלות בזוג הוא המחמיר שהוא השיעור המועט.

ומ"ש היתה אחת ארוכה. בפ"ק דנגעים.

ומה שכתב או אחת מלמטה וכו'. בפ"ד.

ומ"ש אף על פי שהלבן כל שהוא טמא. שם כמה לבנונית יהא ר' מאיר אומר כל שהוא ר' שמעון אומר כדי לקרוץ בזוג ופסק כר"מ דמחמיר משום דכיון דלא איפסיקא הלכתא בפרק מי שהוציאוהו (עירובין דף מ"ו ע"ב) בפלוגתא דר' מאיר ור' שמעון הלכה כדברי מי נקטינן כדברי המחמיר וכ"כ בעל הליכות עולם ואע"ג דתניא בתוספתא ר"מ אומר כל שהוא וחכ"א כשיעור לא חש לה רבינו לפסוק כחכמים ע"ד מאי דאמרינן בפרק החולץ (יבמות דף מ"ג) אם רבי לא שנאה רבי חייא מנא ליה:

הלכה ב

שתי שערות לבנות וכו'. בפ"ד דנגעים.

ומ"ש ובין שהיו שתי שערות בתוך הבהרת וכו'. משנה רפ"ד דנגעים שהפסיון מטמא חוץ לנגע משא"כ בשיער לבן.

ומה שכתב היו שתי שערות בתוך הנגע וכו'. בת"כ ובתוספתא דנגעים פ"ב:

הלכה ג

לובן השערות מטמא בכל מראה וכו'. ריש פרק ד' דנגעים:

הלכה ד

אין שיער לבן סימן טומאה עד שיהיה בגוף הבהרת וכו'. בפרק קמא דנגעים תנן על שתי שערות לבנות נסמך השחין לשתיהן או לאחת מהן הקיף השחין את שתיהן או את אחת מהן או חלקן השחין ומחית השחין והמכוה ומחית המכוה והבוהק להקל וא"ת הא קיימא לן ששיער לבן הוא סימן טומאה גם בשחין ומכוה וא"כ דל בהרת מהכא תיפוק ליה משום שחין ומכוה שיש בהם שיער לבן ויש לומר משכחת לה כגון שהיא מכה טריה ונקרא מורד ואינה מטמאה:

הלכה ה

ומ"ש הלכו להם השחין והבוהק וכו'. שם במשנה הנזכרת:

הלכה ו

אין שיער לבן סימן טומאה וכו'. בספ"ד דנגעים:

הלכה ז
היתה בו בהרת ובה שער לבן וכו'. בפ"ה דנגעים וכחכמים:

הלכה ט
בהרת כחצי גריס וכו'. שם ודלא כרבי עקיבא.
ומה שכתב ספק שיער לבן קדם וכו' עד הרי זה טמא. שם בסוף הפרק וכתנא קמא ואע"ג דבפרק הפועלים (בבא מציעא דף פ"ו) אמרינן דקב"ה אמר טהור לא בשמים היא ואע"ג דאמרינן מאן נוכח רבה בר נחמני ואיהו אמר טהור ויצתה נשמתו בטהרה י"ל דכיון דבשעת יציאת נשמה הוא דאמר הכי הוי בכלל לא בשמים היא ואינו כדאי להוציא מכלל שבידינו דהלכה כת"ק ועוד שבתחילת פרק ה' דנגעים סתם לן תנא הכי:
ומה שכתב ויראה לי שטומאתו בספק. הטעם משום דכיון דספק הוא אי זה מהם קדם אי אפשר לומר דטמא שאמרו הוא טמא ודאי אלא טמא מספק קאמר:

פרק ג

הלכה א
אין המחיה סימן טומאה עד שיהיה כעדשה. פשוט בפ"ד דנגעים.
ומ"ש מרובעת. שם בפ"ק.
ומ"ש וכמה הוא שיעורה וכו'. בת"כ ומחית בשר חי יכול כל שהוא ת"ל שער לבן ומחית מה שיער לבן מקום שתי שערות אף מחיה במקום שתי שערות ונתבאר בדברי רבינו בפירוש המשנה רפ"ו דנגעים ומדברי ר"ש בפ"ד הלכה ב' בשם ת"כ ובפ"ז הלכה ב' שהמחיה מכלל הגריס שעל מה ששנינו שם בהרת כגריס ובה מחיה כעדשה כתב ובה מחיה כעדשה ובין הכל כגריס וגם רבינו כתב כן בפרק הנזכר הלכה א'.
ומ"ש והוא שתהיה המחיה באמצע הבהרת וכו'. בפ"ק דנגעים תנן דאין המחיה סימן טומאה אא"כ היתה מבוצרת כלומר שהיא באמצע הבהרת כמו המבצר שהוא בתוך העיר ושתהיה מכונסת אבל אם היתה מן הצד או שהיתה מפוזרת אינה סימן טומאה:

הלכה ב
המחיה מטמאה בכל מראה וכו'. ברפ"ד דנגעים שהמחיה מטמאה בכל מראה:

הלכה ג
אין המחיה סימן טומאה עד שתהיה בגופה של בהרת וכו'. בפ"ק דנגעים:

הלכה ד
המחיה סימן טומאה לעולם וכו'. בפ"ד דנגעים שהמחיה מטמאה הפוכה ושלא הפוכה:

זה שנאמר בתורה והיא הפכה שיער לבן וכו'. בספרי:

הלכה ה

בהרת כגריס מצומצם וכו'. פרק ששי:

היתה המחיה פחותה מכעדשה וכו'. ג"ז שם.

ומה שכתב נתמעטה המחיה וכו'. שם וכחכמים:

וכתב הראב"ד ה"ז כמות שהיתה א"א ואינה טהורה עכ"ל ביאור דבריו דבמתניתין תנן ר"מ מטמא וחכמים מטהרים ולאו למימרא שיטהרנו ויפטור אותו אלא היינו לומר דאין כאן סימן טומאה ויסגיר ולפיכך לא כתב רבינו הרי זו טהורה אלא הרי זו כמו שהיתה ואין כאן סימן טומאה כלומר ויסגיר וכוונת הראב"ד לומר שיפה כיון רבינו לשנות לשון המשנה:

הלכה ו

בהרת יתירה מכגריס וכו'. בפ"ו שם.

ומ"ש ולא תקרב המחיה וכו'. פשוט הוא על פי מה שנתבאר בפרק זה:

הלכה ז

בהרת כגריס ובשר חי כעדשה וכו'. שם וכת"ק.

ומ"ש נתמעט הבשר החי שביניהם וכו'. שם וכר"ע מחבירו:

הלכה ח

בהרת שהיתה בראש אבר מן האיברים וכו'. ג"ז שם:

ומ"ש אבל ראשי דדים של איש והיבולת והדלדולים וכו'. שם וכת"ק:

וכתב הראב"ד מפני שהמחיה חולקת א"א לא ימצא דבר זה אלא בשאין בראש האבר מקום יושב כגריס וכו'. טעמו שבא ליישב למה יחדו מחיה יותר משיער ופסיון ומשיג על רבינו שכתב מפני שהמחיה חולקת את הנגע דמה לשון חלוקה במחיה והלא הוא מחשבון הגריס וכו' וי"ל לדעת רבינו שהוא מפרש שאילו היתה בהרת כגריס בראש אחד מאיברים אלו אפשר שיהיה נראה כולו כאחד אבל מתוך שהמחיה בתוכה אין העין שולט בכל הבהרת כאחד:

הלכה ט

ומ"ש וכל ראשי איברים אלו וכו'. תוספתא:

פרק ד

הלכה א

הפשיון מטמא בכל שהוא. בפרק רביעי דנגעים.

ומ"ש והוא שיהיה הפשיון מאחת ממראות נגעים. בפרק ד' יש במחיה מה שאין בפסיון וכו' שהמחיה מטמאה בכל מראה משא"כ בפסיון כלומר שהפסיון אינו מטמא אא"כ הוא מד' מראות ובפרק קמא תנן שאם הבוהק חילק בין האום לפסיון טהור.

ומ"ש ואין הפסיון סימן טומאה וכו' אבל אם פשה לתוך הנגע הרי הוא כמות שהיה וכו'. בפ"ו וכרבי עקיבא:

הלכה ב

אין הפשיון וכו'. הכי משמע בפ"ו משנה ב' ובת"כ יכול יהא הפשיון מטמא בתחילה ת"ל אחרי הראותו יכול אם ראהו שהוא פושה והולך יזקק לו ת"ל לטהרתו אינו נזקק לו אלא בשעה שרואה אותו מטומאה לטהרה והביאה ר"ש בפ"ק וגורס בשעה שרואה אותו אם לטומאה אם לטהרה ופי' אם לטומאה בסוף הסגר ראשון שנקרא עליו שם טומאה אם לטהרה בסוף הסגר שני או לאחר הפיטור:

הלכה ג

אין הבהרת פושה לתוך השחין וכו'. פ"ו ופרק ט'.

ומ"ש ולא לתוך מחית השחין ולא לתוך מחית המכוה. הכי משמע בפירקא קמא.

ומה שכתב אבל בהרת שפשתה לתוך הבוהק הרי זו פשיון. הכי משמע שם:

הלכה ד

השחין והמכוה וכו' עד ה"ז מוחלט. שם:

הלכה ה

בהרת כגריס וכו'. בפ"ד בהרת כגריס ופשתה כחצי גריס ועוד והלך מן האום כחצי גריס ר"ע מטמא וחכמים מטהרים ופירש רבינו ר"ע סבר כי כאשר הגיע תוספת על אי זה פנים שיהיה הנה הוא פשיון וחכ"א שהפסיון הוא שיוסיף על הנגע אשר היה תחילה וכאשר הלך מן האום כחצי גריס הנה לא נשאר נגע שלם אע"פ שהנשאר מן האום עם הפסיון יותר מכגריס הנה הוא טהור וידוע דהלכה כחכמים:

היתה כגריס וכו'. בפ"ד וכחכמים וטעמא כטעם מה שקדם בדין שקודם זה:

היתה בו בהרת והסגירו וכו'. בפ"ד הלכה וחזרה בסוף שבוע הרי היא כמות שהיתה לאחר הפיטור תראה בתחילה ופירש ר"ש הלכה וחזרה בסוף שבוע הסגירו בבהרת כגריס ובסוף השבוע הלכה לה וחזרה בו ביום או שהלכה באמצע השבוע של ימי הסגרו

ובסוף השבוע חזרה הרי היא כמות שהיתה ומסגירו הסגר שני לאחר הפיטור דראה אותה הכהן בסוף שבוע שהלכה לה ופטרו אם אח"כ חזרה תראה בתחילה או עמדה בו שני שבועות ופטרו ואח"כ הלכה ושוב חזרה:

וכתב הראב"ד והלכה הבהרת בסוף ימי הסגר א"א זה המחבר פעם מפרש וכו'. נראה שגירסת רבינו במשנה היתה כמ"ש והעתיק לשונה כמנהגו ושפיר משתמע לשון בסוף ימי הסגר קודם פיטורו:

נתמעטה בתוך ימי הסגר וכו'. לכאורה נראה דהיינו דתנן בפ"ד כנסה ופשתה או פשתה וכנסה ר"ע מטמא וחכמים מטהרים ופסק כחכמים אבל כתב הראב"ד הרי זה יסגיר או יפטור א"א המשנה אמרה בזה ר"ע מטמא וכו'. נראה שנוסחת הראב"ד ברבינו ה"ז יסגיר או יפטור וכן מצאתי בספר רבינו מוגה והיינו לומר שאם הוא בשבוע ראשון יסגיר ואם הוא בסוף שבוע שני יפטור. וראיתי נוסחא בדברי רבינו שכתוב בה בסוף ימי הסגר במקום בתוך ימי הסגר ולי בתוך ימי הסגר אפשר שכולל גם לסוף ואתי שפיר כגירסת הראב"ד יסגיר או יפטור וכמו שכתבתי:

ביאור דברי הראב"ד ששם שנינו למטה מפיסקא זו בהרת כגריס ופשתה כחצי גריס והלך מן האום כחצי גריס רבי עקיבא אומר תראה בתחילה וחכמים מטהרים ומאחר שדעת רבי עקיבא שם תראה בתחילה א"א שיטמא בזו אי בתוך ימי הסגר מיירי דמ"ש דההיא נמי פשתה וכנסה הוא שמתחילה היתה כגריס ופשתה כחצי גריס והלך מן האום כחצי גריס והיינו וכנסה שחזרה כמות שהיתה ואמר תראה בתחילה ולא חשש למה שפשה כיון שחזר לכשיעור וא"כ למה יחליט בזו. ומ"ש כלומר מחליט נזהר שלא נפרש דמאי מטמא דאמר ר"ע תראה בתחילה ולאפוקי מחכמים דמטהרים והשתא לא תיקשי ממשנה זו לזו לכך אמר דליתא דלישנא דמטמא לא משמע אלא מחליט. ולייישב דברי רבינו י"ל שמצאתי במשניות מוגהות כתוב על אותה משנה דר"ע אומר תראה בתחילה כתוב בלשון הזה זו המשנה אינה בנוסחת הרמב"ם וא"כ בטלה לה קושיא מעיקרא. ועל מ"ש ואולי לא כתב זאת כנגד אותה הפיסקא אלא שמועה בפני עצמה עשה ק"ל שאם כדבריו כן הוא צריך לחקור אותה שמועה בפני עצמה שעשה וכי מאין הוציאה ונראה שטעמו שפיסקא זו הוציאה רבינו מדתניא בת"כ גבי הסגר ראשון לא פשה שאם כנס ופשה כאילו לא כנס הנגע שאם פשה וכנס כאילו לא פשה ודכוותה דריש התם בהסגר שני וההיא מיירי ודאי בשכנסה ופשתה או פשתה וכנסה קודם ששלמו ימי ההסגר ומש"ה יסגיר אם הוא בשבוע ראשון או יפטור אם הוא בסוף שבוע שני ומתניתין דכנסה ופשתה ופשתה וכנסה ר"ע מטמא וחכמים מטהרים מיירי בשאחר פיטור כנסה

ופשתה או פשתה וכנסה וההיא דת"כ אליבא דחכמים היא ור"ע פליג עלה ולית הלכתא כוותיה ויותר נראה לומר דבההיא מודה רבי עקיבא כיון שבתוך הסגרו הוא וסמך רבינו דין זה לדין הסמוך לו דמיירי בהלכה הבהרת וחזרה קודם הפיטור כדמיירי דין זה ודינא דמתני' דכנסה ופשתה וכו' דמיירי לאחר הפיטור כתבה רבינו בהרת שכנסה אחר הפיטור ופשתה וכו' ומ"מ נראה שאנו מוכרחים לפרש דטמא דאר"ע היינו לומר דתראה בתחילה ולאפוקי מחכמים דמטהרים דאילו להחליט אין שום טעם בפשתה וכנסה:

הלכה ו

בהרת כגריס ופשתה וכו'. כך היא הנוסחא הנכונה בדברי רבינו והוא משנה בפרק ד' ופסק כחכמים וא"ת ומאי נ"מ במה שתראה בתחילה הרי שיער לבן ומחיה מטמאין בתחילה ממ"נ טמא הוא ומדברי רבינו שם נלמד דנפקא מינה להיכא שהשיער והמחיה אין בהם כל התנאים הצריכין לטמא והר"ש כתב דנ"מ דלרבנן בעי איתויי קרבן אכל חד וחד ולר"ע כנגע ראשון חשיב וכי מתסי מהאי מייתי חד קרבן:

היתה בו בהרת כגריס וכו'. ריש פרק ה':

הלכה ז

בהרת כגריס וחוט וכו'. בפ"ד:

היו שתי בהרות וכו'. ג"ז שם ונ"מ אם מצטרפות כגון שנולד שערה אחת בנגע זה ושערה אחת בנגע זה שאם מצטרפות הוי סימן טומאה ויחליט:

הסגירו שבוע אחד וכו'. בפרק ז' עודהו מסגירו ופוטרו ונולדו לו סימני טומאה יחליט ופירש רש"י ופוטרו כלומר או פוטרו כגון בסוף שבוע שני ואפילו לאחר הפיטור אם נולדו סימני טומאה יחליט:

הלכה ח

בהרת שטהרה מתוך וכו'. תוספתא פ"ב בהרת שטהרה מתוך החלט מחיה ושיער לבן מתוך פשיון ומתוך הסגר אינה משמש את הסגור מעתה אבל עלו לו ליטמא בשיער לבן ובפשיון והביאה ר"ש בפ"ד וגריס אינה משמשת הסגר מעתה ופי' שטהורה מתוך החלט מחיה שרבתה הבהרת על המחיה ונתמעטה מכעדשה ופשיון לא חשיב כמ"ד אין הנגע פושה לתוכו או טהרה מתוך הסגר כגון שעמד בעיניו עד סוף שבוע שני ופטרו אינה משמשת הסגר מעתה דאין מסגירין בה לעולם אבל עלו לו ליטמא בשיער לבן אם חזרו או אם חזר ופשה:

וכתב הר"י קורקוס ז"ל וא"ת וכיון שטהרה מתוך הסגר מה יחזור להסגר וי"ל דקמ"ל אפילו נשתנית משלג לסיד ומסיד לשלג וכדאיתא התם בתוספתא אחרת סמוכה לזאת

בהרת אחרת שנשתנית משלג וכו' הרי היא כמות שהיתה ואפשר שעיקר החידוש משום מתוך החלט הוא דסד"א כיון שהנגע נשאר והסימנים הם שהלכו יסגיר בה ולכך כתב רבינו מתוך החלט אחר מתוך הסגר וקתני סיפא אבל עלו לו וכו' כלומר מוכנת היא שאם נולד בה זה סימן טומאה מחליט כמו שנתבאר אבל הסגר אין בנגע זה עוד בשום סבה בעולם ונראה שהגירסא אבל עלו לה ואפשר דעלו לו אמתוך הסגר קאי משום פשיון נקט הכי והכוונה אותם הסגרים עלו לו לענין פשיון דלא הוי כתחילה ויסגיר אלא מחליט וכן בשיער מחליט עכ"ל:

הלכה ט

בהרת שכנסה אחר הפיטור וכו'. בפ"ד וכחכמים וכמו שכתבתי לעיל:

כתב הראב"ד בהרת שכנסה א"א זו היא הפיסקא במשנת נגעים וכו'. טעמו משום דבפ"ט גבי שאלו את ר"א אמרינן שמא תכנוס ותפשה משמע בהדיא שאם כנסה ואח"כ פשתה לכמות שהיתה טמאה ולכך הוצרך להעמידה לזו בבהרת כגריס ורבינו שלא פירשו אין עליו השגה לו הונח שהיינו מוכרחים לפרש כדברי הראב"ד לפי שהוא זכרונו לברכה בספר זה מחבר לא מפרש:

הלכה י

בהרת כגריס ובה מחיה וכו'. שם וכתנא קמא:

ומ"ש היה השיער לבן בתוך הבהרת וכו'. גם זה שם בהרת היא ומחיתה כגריס ושיער לבן בתוך הבהרת הלכה הבהרת טמאה מפני שיער לבן הלך שיער לבן טמא מפני המחיה ר' שמעון מטהר מפני שלא הפכתו הבהרת כגריס ופסק כת"ק:

הלכה יא

בהרת ובה מחיה ופשיון וכו'. גם זה שם:

החליטו בשיער לבן וכו'. בפ"ה:

פרק ה

הלכה א

מי שהיתה לו מכה בעור בשרו וכו'. ברפ"ט דנגעים ואמרינן בפ"ק דחולין (דף ח') דמחמת האש לאיתויי חמי האור והוא מ"ש רבינו או בברזל או באבן שליבנו באש ובספרי מייתי לה מדכתיב מכוה מכוה ריבה ואיתא בפרק כיצד צולין (דף ע"ב).

ומ"ש בין שהיתה המכה מחמת חולי הגוף וכו'. בת"כ שחין אין לי אלא שחין שעלה מאליו לקה בעץ או באבן [מנין] ת"ל שחין שחין ריבה וזו היא ששנינו בפ"ו ובפירקא

אחריני השחין והמכוה והקדח והוא מלשון כי אש קדחה באפי ושחין פירש"י לשון חמימות כמו שנה שחונה. ודע דבפ"ק דחולין אמרינן שאם לקה באבן מעיקרא אינו מחמת האור והרי זה שחין ולא ידעתי למה השמיטו רבינו:

הלכה ב

ליבן שפוד וכו'. בפ"ק דחולין איבעיא להו ליבן שפוד והכה בו משום שחין נידון או משום מכוה נידון למאי נפקא מינה לכדתניא וכו' אם שחין קודם למכוה ביטל מכוה את השחין ואם מכוה קודמת לשחין ביטל שחין את המכוה והכא ה"ד כגון דהוה ביה חצי גריס שחין מעיקרא וליבן שפוד והכה בו ונפיק ביה חצי גריס אחר מאי חבטא קדים ואתי הבלא ומבטל לחבטא וה"ל שחין ומכוה ולא מצטרפי או דילמא הבלא קדים ואתי חבטא ומבטל להבלא וה"ל שחין ושחין ומצטרף ת"ש דא"ר זירא אמר שמואל ליבן סכין ושחט בה שחיטתו כשירה חידודה קודם לליבונה אלמא חבטא קדים חידוד שאני ת"ש ליבן שפוד והכה בו נידון משום מכות אש אלמא חבטא קדים התם נמי דברזייה מיברז. ופירש רש"י וליבן שפוד והכה בו ובהכאה זו יש תורת שחין ותורת מכוה ואיבעיא לן הי קדים ואתי דליתי בתרא ולבטליה. חבטא קדים כח ההכאה קדים להרע לו לאדם והוי שחין ואתי הבל האור אחרון ומבטל ליה והו"ל מכוה ולא מצטרף בהדי חצי גריס קמא דהוה ליה שחין ומכוה. חידוד שאני שמתוך שהוא חד אין הבל האור שבו חזק וחתיכתו קודם להבלו. אלמא חבטא קדים ואתי הבלא ומבטל ליה. דברזייה מברז שלא הכהו בכח אלא דקרו ואין כאן חבטא אלא הבל אבל הכהו דאיכא חבטא אימא דהא הוי בתרא ומבטל הבלא מיברז פיינ"ט בלעז עכ"ל. נמצא לפי זה שהבעיא היא בשהכהו בשפוד כדרך שמכה בשבט. ורבינו נראה שמפרש דכשהכהו דרך דקירה מיירי אלא דמאי דאמור דברזייה מיברז היינו שראשו של שפוד לא היה דק אלא עב כברזא של חבית ומשום הכי תניא דפשיטא לן דנידון משום מכוה דחבטא קדים ואתי הבלא ומבטל ליה ובעיין בשראש השפוד דק כדרך השפודים ואילו היה דבר שהוא חד כחידודו של סכין פשיטא לן נמי דחידוד קדים ואתי הבלא ומבטל אבל מתוך שראשו של שפוד אף על פי שהוא דק אין חידודו כחידודו של סכין מספקא לן הי קדים כנ"ל ליישב הסוגיא לדעת רבינו:

לקה במי טבריא וכו'. בריש פרק ט' דנגעים:

הלכה ג

השחין והמכוה כל זמן שהם מכות טריות וכו'. שם ובפ"ו ויליף לה מקראי בת"כ:

הלכה ה

השחין והמכוה אין מצטרפין זה עם זה וכו'. גם זה שם ובת"כ ובפ"ק דחולין (דף ח') יליף לה מקרא:

היה בתוך כפו צרבת שחין כגריס וכו'. גם זה שם:

הלכה ו

שחין שנעשית מכוה וכו'. ברייתא פ"ק דחולין (דף ח') כתבתיה בסמוך ותוספתא דנגעים ספ"ג.

ומ"ש אם אין ידוע אם שחין היה. בתוספתא הביאה ר"ש בפ"ט הרי הם לפניך ואין ידוע אם שחין אם מכוה טהור ונראה שרבינו היה גורס טמא ובת"כ תניא ובשר כי יהיה בעורו שחין או בשר כי יהיה בעורו מכות אש מלמד שאין שחין ומכוה מצטרפין זה עם זה לא שבאו ואין ידוע אם שחין הוא אם מכוה היא אלא אפי' כחצי גריס שחין וכחצי גריס מכוה אין מצטרפין. ונראה דלדעת רבינו ה"פ לא שחילקן הכתוב לשתי פרשיות לומר שצריך שידע אם הוא שחין או אם היא מכוה ואם לאו אינם טמאים דכל כה"ג ודאי שהם טמאים ולא חילקן הכתוב אלא לענין צירוף אפילו כחצי גריס שחין כלומר ל"מ אם רוב שחין שאינו מצטרף עם מיעוט מכוה או איפכא אלא כחצי גריס מזה וכחצי גריס מזה שהם שקולים מזה כזה אינם מצטרפים:

הלכה ז

הסגירו בבהרת שבשחין וכו'. תוספתא ספ"ג פירוש נעשה עור הבשר שנתרפא השחין לגמרי ונמצא הבהרת בעור הבשר או איפכא יראה בתחילה ואותו לא עלה לו כאילו לא הוסגר:

הלכה ח

מי שנשר כל שיער ראשו וכו'. בפ"י דנגעים איזו היא קרחת אבל נשם וסך נשם פירוש נשם סם שהוא משיר השיער מכה שאינה ראויה לגדל שיער ומשמע דה"ה לגבחת.

ועל מ"ש בין מחמת חולי, יש לתמוה דבת"כ תניא איפכא יכול אפילו נשר מחמת חולי יהא טמא ת"ל קרחת וגבחת מה קרחת בידי שמים אף גבחת בידי שמים. ונראה דרבינו גריס יכול נשר מחמת חולי יהא טהור ת"ל קרחת וכו' ועל כרחך צריך לגרוס כן ואידך גירסא משובשת היא דהא חולי בידי שמים הוא והיאך אפשר לומר דממעט ליה מבידי שמים.

ומ"ש אע"פ שראוי לגדל לאחר זמן, כ"כ שם רבינו אבל ר"ש כתב הקרחת והגבחת הם בראש כדמפרש ואין זה כמו נתק דנתק חוזר ומגדל שיער ומיטמא בכל מראה וקרחת

וגבחת אין מגדלין עוד שיער ואין מטמאין אלא בד' מראות ואע"פ שר"ש הביא ברייתא דת"כ דקתני מה קרחת שאינה ראויה לגדל שיער אף גבחת שאינה ראויה לגדל שיער בספרים דידן בת"כ גרסינן איפכא אי מה קרחת שאינה ראויה לגדל שיער אף גבחת שאינה ראויה לגדל שיער מנין אכל נשם וסך נשם ת"ל קרחת קרחת ריבה. ומ"מ לדעת רבינו צ"ע מה בין קרחת וגבחת לנתק וצ"ל שדעתו כמ"ש הרמב"ן בפירוש התורה שמ"ש כי יהיה בו נגע בראש או בזקן אין צריך שיהיה שום שינוי בעור הראש אלא כיון שניתק שיער כגריס בראש או בזקן ונעקר משורשו לגמרי הוא הנגע ואם נולד בו שיער צהוב דק טמא וזו היא צרעת הראש או הזקן והפרשה השנייה ואיש כי ימרט ראשו לימדה כי אין דין הנתקין אלא כאשר ימרט אמצעות הראש וישאר השיער מקיף את הנתק מכל צד אבל אם ימרט אחור הראש או פאת הפנים וינתק כל הצד ההוא אינו נידון בסימני ראש וזקן אלא בסימני עור בשר והטעם כי בטבעי בני אדם רבים שיקרח להם מיעוט השיער בפאתי הראש לאחור או לפנים ואין הנתוק בהם חולי אחר אלא הרי הוא כשאר הגוף אבל כאשר ינתק השיער באמצעות מקום השיער אינו אלא חולי שקורין אותו הלועזים שלנו טינג"א ובערב אילפעפ"ע ומיעט הכתוב שנקרח מפאת פניו או מאחוריו שכן דרך בני אדם להקרח ואמר הכתוב וכי יהיה בקרחת או בגבחת נגע לבן אדמדם שיטמא כשאר הגוף בפתוך ובחלק ואמר כמראה צרעת עור בשר שיהיה מוחלט במחיה או בפשיון שהיא הצרעת החלוטה בעור הבשר והזכירו רז"ל שאינו מטמא בשיער לבן כמו ששנינו שהמחיה מטמא בקרחת ובגבחת מה שאין כן בשיער לבן ונדרש הוא בתורת כהנים עכ"ל:

הלכה ט

הקרחת והגבחת מטמאות בב' סימנים וכו'. גם זה שם.

ומה שכתב ויש בהם הסגר שני שבועות. בפרק שלישי.

ומה שכתב ולפי שאין בהם שיער אין השיער לבן סימן טומאה. ז"ל רבינו שמשון בסוף פרק עשירי במחיה ובפשיון בתורת כהנים נפקא לן מדכתיב צרעת פורחת היא צרעת מלמד שמטמאה במחיה וכו' היא שאינה מטמאה בשיער לבן וסובר רבינו שהתורה מיעטה מהטעם שכתב:

הלכה י

הקרחת והגבחת אינן מצטרפות זו עם זו וכו' בפרק עשירי.

ומה שכתב ולא לשאר עור הבשר ולא בהרת עור הבשר פושה לתוכן. בפרק ששי חזר הראש והזקן ונקרחו וכו' אין מצטרפין בנגעים ואין הנגע פושה לתוכן ובתוספתא סוף פרק ג' השחין והמכוה והנתקין והקרחת והגבחת ועור אין פושין מזה לזה:

הלכה יא

הקרחת או הגבחת או הזקן שנקרח וכו'. תוספתא פ"ד.

ומ"ש אלא שאין מטמאין בשיער לבן. בת"כ:

הראש והזקן קודם שיצמח בהם השיער וכו' וכן הדלדולין וכו'. משנה פ"ו.

ומ"ש וכן זקן האשה והסריס וכו'. תוספתא פרק ד':

פרק ו

הלכה א

אלו מקומות באדם שאינן מתטמאין בבהרת וכו'. משנה פ"ו.

ומ"ש שנאמר בעור בשרו וכו'. בת"כ. פירש ר"ש הקמטים שבשאר הגוף והקמטים שבצואר ותנא סיפא לגלויי רישא דל"ת דוקא שבצואר דלא מתחזו כאחריני. ודין ראש וזקן שיש בהם שיער בת"כ יליף לה מקרא. והשחין והמכוה המורדין כך הגירסא הנכונה ולאפוקי מספרים שכתוב בהם והמורדין בוי"ו ופי' המורדין מלשון עין שמרדה כלומר שלא נתרפאית ולא נקרם העור. ופירוש אין מצטרפים בנגעים שאפילו רוב הגריס בעור ומעט במקומות אלו אינן מצטרפין ואין הנגע פושה לתוכן שכמו שאין מטמאין משום אום אין מטמאים משום פשיון. ופי' אין מטמאין משום מחיה שכאשר היה הדבר אשר בתוך הנגע אחד מאלו לא נחשוב אותו מחיה.

ואין מעכבים את ההופך כולו לבן. פשוט הוא דהיינו לומר שההופך כולו לבן שאמרה תורה טהור הוא אם לא הפכו מקומות אלו לבן עכ"ז הוא טהור כיון שהפך לבן כל שאר הגוף:

ומ"ש ואודם השפתים וכו'. תוספתא פרק ב' וכתב הר"י קורקוס וק"ל דהא גבי הזאה וגבי טבילה חשבינן ליה כגלוי ואפשר דשאני הכא דקפדינן טובא אראיה, וראהו, לכל מראה, והנכון דממעטין משום דכתיב זימני טובא עור בשרו והכי ממעטין נמי עור כף הרגל מפני שאינו נראה וגלוי תדיר אף על גב דבכל דוכתא חשיב גלוי וה"ה לאודם כי כשסוגר פיו שאינו מדבר אינו נראה:

הלכה ב

הראש והזקן שנשר וכו'. שם:

הלכה ג

בהרת הסמוכה לראש וכו'. תוספתא פרק שני בשם רבי יוסי בר יהודה:

וכתב הראב"ד א"א זו אינה עיקר רבי יוסי בר יהודה קתני לה והלא שאלו את ר"א וכו'. וליישב דברי רבינו י"ל דאף על גב דמתניא בשם רבי יוסי בר יהודה כיון דלא קאמר התם דאיכא דפליג עליה נקטינן כוותיה ומה שהקשה ממה ששאלו את ר"א י"ל דשאני הכא דגלי קרא ואמר בעור הבשר משמע שתהא מוקפת מעור הבשר. ורבינו נראה שסמך על מה ששנינו בתוספתא פ"ק סתם לעולם אין הכהן רשאי לטמאו עד שיהיו עיניו בו ובעור הבשר שחוצה לו ומדסתם לן כר"י בר יהודה אלמא הלכתא כוותיה או דליכא מאן דפליג עליה ומאי דמייתי הראב"ד מדר"א ל"ק דאיכא למימר דפשיון דל"פ שאני דאע"ג דאינו ראוי לשאר סימנים אם ראוי לפשיון טמא ואם אינו ראוי לפשיון אע"פ שראוי לשאר סימנין טהור. ומ"ש ועוד שראוי לפשיון מצד אחר אינה טענה דבעינן שיהא כל חוצה לו בעור הבשר וראוי לפשיון מכל צד:

וכתב הר"י קורקוס ז"ל אע"פ שבת"כ משמע דרבנן פליגי אר"י בר"י דקתני התם וראה את הנגע בעור הבשר שיהא רואה כל הבשר עמו כולו כאחד ר"י בר"י אומר מה ת"ל בעור הבשר שיהא כל חוצה לו עור הבשר וראוי לפשיון פרט לנגע שהוא סמוך לראש וכו' משמע דת"ק דמפיק לקרא לדרשא אחריתי פליג אדרבי יוסי בר"י וכיון דקי"ל כת"ק כמו שיתבאר בפ"ט א"כ אידחיא לה לדרבי יוסי הא ל"ק דאפשר דת"ק תרתי ש"מ כי כיון שלמד שיהא רואה חוצה לו עמו ממילא שכל חוצה לו הוי עור הבשר והוא הראוי לפשיון א"נ דכיון דכתיב בעור הבשר בבי"ת משמע דה"ק את הנגע אשר הוא בעור הבשר אז יראה אותו ומדכתיב כן גבי וראה משמע שצריך לראות הכל דאי לא לכתוב כן גבי כי תהיה והיינו דבתוספתא שנו שתי הדרשות אחת בפ"א והאחת בפ"ב משמע דלא פליגי דאי פליגי גבי הדדי איבעי למתנינהו. גם ר"ש כתב ההיא דרבי יוסי בפ"ט ולא כתב דפליגא אמתני' דשאלו את רבי אליעזר נראה שדעתו כדעת רבינו עכ"ל:

הלכה ד

אלו בהרות וכו'. ריש פ"ז.

ומ"ש וכן אם היתה הבהרת בראש או בזקן וכו'. שם וכחכמים.

ומ"ש נשתנו מראיהן וכו'. שם וכרבי עקיבא:

הלכה ה

כל ספק נגעים וכו'. האחד בסוף פ"ג מהלכות אלו. והב' בפ"ד מהלכות אלו היתה בו בהרת כגריס והסגירו ובסוף שבוע הרי היא כסלע וכו'. שם (במשנה בראש פ"ה).

ומ"ש טהור עד שלא נזקק לטומאה אבל משנזקק לטומאה ספיקו טמא וכו'. במשנה פרק ה' ובתורת כהנים יליף להו מקרא:

הלכה ו

ומ"ש וכן מי שהיתה בו בהרת ובה שיער לבן וכו'. תוספתא פ"ב.

ומ"ש אע"פ שהלך שיער אחד מהם וכו'. שם נשרו בו שתים טמא ושלש טהור:

הלכה ז

מי שבא אצל כהן וכו'. משנה פרק שביעי:

פרק ז

הלכה א

מי שהיתה בו בהרת והוחלט וכו'. רפ"ח הפורח מן הטמא טהור וכו' מן הטהור טמא.

ומ"ש רבינו שאם נהפך מתוך הסגר טהור. כתב רבינו שם דהכי איתא בספרא מפני שהמוסגר טמא יאמר לו.

ומ"ש ה"ז טמא מוחלט:

הלכה ב

הבא בתחילה והוא כולו הפך לבן וכו'. בפ"ח הבא כולו לבן יסגיר נולד לו שיער לבן יחליט. ומשמע דה"ה אם נולדה לו מחיה יחליט וכן פיר"ש אלא חדא מינייהו נקט והכי איתא בת"כ.

ומ"ש החליטו בשיער לבן וכו'. שם ויש כאן חסרון בספרי רבינו מט"ס אצל והשחירו שתיהן או אחת מהם צריך לכתוב הקצירו שתיהן או אחת מהן.

ומ"ש מפני שבא כולו לבן בתחילה: אחר שפרחה הצרעת בכולו כאחת וכו'. שם אם בכולו פרחה כאחת מתוך הטהרה טמא מתוך הטומאה טהור. ותנן תו התם בהרת ובה פשיון פרחה בכולו טהור ובת"כ אין לי אלא בזמן שפרחה בכולו כאחת פורחת וחוזרת מנין ת"ל פרוח תפרח:

אחד שהיה כולו מראה אחד וכו'. בפרק קמא:

הלכה ג

היתה בו בהרת כגריס וכו'. בפ"ח. וא"ת כשהלכה המחיה ואח"כ פרחה בכולו הרי פרחה מתוך פיטור וה"ל להיות טמא. וי"ל דהב"ע בשהלכה המחיה וקודם שהראהו לכהן פרחה בכולו.

ומ"ש ואפילו נולד לו שיער לבן. שם וכחכמים וטעמם מפורש בתוספתא.

ומ"ש נולדה לו מחיה טמא. שם.
ומ"ש והוא שתהיה כעדשה וכו'. בת"כ פלוגתא ופסק כרבי יוסי לגבי ר"מ:
היתה בו בהרת ובה שיער לבן וכו'. ג"ז שם:
החליטו בפשיון וכו'. שם בהרת ובה פשיון פרחה בכולו טהור וכולן שחזרו בהם ראשי איברים הרי אלו טמאים:

הלכה ד

אף ראשי איברים שאינם מטמאים וכו'. ברפ"ח הפורח מן הטמא טהור חזרו בו ראשי איברים טמא עד שתתמעט בהרתו מכגריס:
נהפך כולו למראה צרעת וכו'. משנה שם פרחה בכולו אבל לא בבהק טמא חזרו בו ראשי איברים כמין בוהק טהור חזרו בו ראשי איברים פחות מכעדשה ר"מ מטמא וחכ"א בוהק פחות מכעדשה סימן טומאה בתחילה ואינו סימן טומאה בסוף וידוע דהלכה כחכמים ופי' שם רבינו אמר ית' כאשר יתלבן כולו והנה כסתה הצרעת ולזה יצטרך שיהיה למראה הלובן אשר יכלול כל גופו צרעת לא בוהק וכאשר כל גופו אחד מד' מראות או כולן הנה הוא טהור אולם וכו' אם כללו הלבן וקצת זה הלובן צרעת וקצתו בוהק הנה הוא טמא עד שישוב זה הבוהק לאחת מד' מראות ואם כללהו הצרעת יהיה טהור כמו שאמרנו עוד נתגלה ממנו ראשי איברים אם לא חשוב בשר חי אבל יחסר הלובן ממנו עד שישוב בוהק הנה הוא טהור כמו שהיה לאומרו וביום הראות בו בשר חי יטמא לא מקום לבן ואמר ית' או כי ישוב הבשר החי ונהפך ללבן ולא אמר ונהפך לצרעת כמו שאמר תחילה וכסתה הצרעת הנה יתבאר מכל זה שבעת פריחת הצרעת לא יטהר ונאמר בו כולו הפך לבן עד שיחזור מקום הבהק צרעת ואצל הראות [בו] בשר חי אחר זה לא יטמא בו עד שיחזור ממנו הלובן לגמרי [שאפילו בוהק לא ישאר בזה] הבשר החי חזרו בו ראשי איברים פחות מכעדשה ר"ל כי כאשר היה בשר חי כעדשה ופחות מכעדשה מזה העדשה בהק וכו' אומרים חכמים שבעת פרחה הצרעת בגופו כאשר כללהו כולו זולת פחות מכעדשה בשר חי וישלם שלימות השיעור כעדשה בהק הנה הוא נשאר בטומאתו ונאמר שכעדשה בכללה בשר חי יחשב לאמרו והנה כסתה הצרעת וזה בוהק כמו שקדם אמנם כאשר כללה הצרעת [בכולו] וטהר נתגלה ממנו בשר חי כעדשה וכו' קצת זאת העדשה [בהק] הנה אינו סימן טומאה ולא נחשוב אותה כולה בשר חי עד שיהא בשר חי זולת הבהק כעדשה עכ"ל:
וכתב הראב"ד חזר בו כעדשה מקצתה א"א אומר אני ספרו הטעהו וכו'. ואיני מבין דבריו שאם מה ששנו חכמים סימן טומאה בתחילה ואינו סימן בסוף לא קאי אלא לבהק

למה שנו פחות מכעדשה עם הבהק ועוד שלא הוצרכו חכמים לדבר אלא בחזרו בו ראשי איברים פחות מכעדשה לחלוק עם רבי מאיר דאילו בבהק כבר נתבאר משפטו ברישא שהוא סימן טומאה בתחילה ואינו סימן טומאה בסוף וא"כ ע"כ לומר דסימן טומאה בתחילה ואינו סימן טומאה בסוף קאי אפחות מכעדשה ואם כדברי הראב"ד דגריס ופחות מכעדשה היאך אפשר לומר דפחות מכעדשה סימן טומאה בתחילה הרי בפ"ח במתני' דכל הראוי לטמא בנגע הבהרת מעכב את הפריחה משמע בהדיא דפחות מכעדשה אינו סימן טומאה בתחילה ולשיטת רבינו אפי' נגרוס בהק ופחות מכעדשה כדגרס הראב"ד א"ש דה"ק שיש שם בוהק ופחות מכעדשה בשר חי כלומר שהבהק משלימו לכעדשה:

הלכה ה

כל טמא שפרחה הצרעת בכולו וכו'. שם נתכסו טהור נתגלו טמא אפילו מאה פעמים ובתורת כהנים יליף לה מקרא:

התחיל הבשר החי להתגלות. שם בריש פרק הפורח מן הטמא טהור חזרו בו ראשי איברים טמא עד שתתמעט בהרתן מכגריס:

הלכה ו

כל הראוי ליטמא בנגע הבהרת וכו'. שם כל הראוי לטמא בנגע הבהרת מעכב את הפריחה וכל שאינו ראוי לטמא בנגע הבהרת אינו מעכב את הפריחה כיצד פרחה בכולו אבל לא בראש ובזקן ובשחין ובמכוה ובקדח המורדין חזר הראש והזקן ונקרחו השחין והמכוה והקדח ונעשו צרבת טהורים פרחה בכולו אבל לא בכחצי עדשה הסמוך לראש ולזקן ולשחין ולמכוה ולקדח חזר הראש והזקן ונקרחו השחין והמכוה והקדח ונעשו צרבת אע"פ שנעשה מקום המחיה בהרת טמא עד שתפרח בכולו ופירש רבינו שמשון כל הראוי לטמא בנגע הבהרת כגון עור הבשר מעכב את הפריחה אינו טהור עד שתפרח עליהם וכל שאינו ראוי לטמא בנגע הבהרת כגון ראש וזקן וכל הני דחשיב בהדייהו אין מעכבים את הפריחה שאע"פ שלא פרח הנגע עליהם כמו שפרח בשאר הגוף טהור ונעשו צרבת טהורים אע"ג דעכשיו נקרחו הראש והזקן ראויים לטמא בנגע בהרת וכן שחין ומכוה וקדח המורדין שנעשו צרבת כשאר עור בשר כיון דבשעת פריחה לא היו ראויים לא מעכב וטהור אע"פ שנעשה מקום המחיה בהרת טמא דפריחה קמייתא לאו פריחה היא כיון דאשתייר מעור הבשר חצי עדשה סמוך לראש פריחה דהשתא שנתכסית המחיה של חצי עדשה נמי לא חשיב כיון דכבר נקרחו ונעשו צרבת דהרי הן בעור הבשר ולא מהני עד דפרח נמי עלייהו עכ"ל. ודברי רבינו תמוהים שכתב בחזר

הראש והזקן ונקרחו וכו' טמא ויש לתמוה על הראב"ד שלא השיגו בזה ונראה שרבינו גורס פרחה בכולו אבל לא בראש ובזקן ובשחין ובמכוה ובקדח המורדין או בכחצי עדשה הסמוך להם הרי זה טהור חזר הראש והזקן ונקרחו השחין והמכוה והקדח ונעשו צרבת טמא:

היו בו שתי בהרות וכו'. שם שתי בהרות אחת טמאה ואחת טהורה פרחה מזו לזו ואח"כ פרחה בכולו טהור פירוש אחת טמאה מוחלטת בשיער לבן או במחיה או בפשיון ואחת טהורה בסוף שבוע שני או לאחר הפיטור ופרחה מזו לזו אפילו מטהורה לטמאה ואח"כ בכולו משום דטהורה נעשת טמאה כשפרח ממנה לטמאה דהרי פשתה וכי פרחה אחר כך בכולו הו"ל פורח מן הטמא וטהור ורבינו נתן טעם אחר לשבח דכיון שהיה מוחלט כבר ומן הטומאה פרחה בכולו כי פרחה ברישא מטהורה לטמאה מאי הוי.

ומ"ש ולא עוד אלא אפילו היו אחת בשפתו העליונה וכו'. שם בשפתו העליונה ובשפתו התחתונה בשתי אצבעות בשני ריסי עיניו אע"פ שמדובקין זה לזה והן נראין כאחת טהור ופירש ר"ש בשפתו העליונה חצי גריס בהרת וכן בשפתו התחתונה וכשסגר פיו נראית בהרת כגריס וכן בשתי אצבעות או שני ריסי עיניו כשמדבקן נראית כגריס שלם. ופירש רבינו שם אע"פ שמדובקים זה לזה והן נראין כאחד טהור הענין בזה המאמר כי כאשר פרחה הצרעת בכל גופו וכללה שני איברים מתדבקים הנה התדבקותם לא יועיל אלא משירבה הלובן יכלול אותו יחד כמו שיכללהו האבר האחד ואם היו שתי אצבעות דרך משל כאשר יתפרקו יראה מה שביניהם בשר חי וכאשר יחוברו ויראו כאחד יראה הלובן כולל להם הנה הוא טהור וזהו ענין אע"פ שמדובקים זה לזה ר"ל אע"פ שלא יראה כולו לבן אלא אצל חיבורם קצת לקצת הנה הוא טהור עכ"ל:

וכתב הראב"ד ולא עוד אלא אפילו היו וכו'. א"א איני יודע מאי אפילו עכ"ל. טעמו דלא שייך לומר ולא עוד אלא אפילו אלא כששני הדברים הם מענין אחד אבל לא כשכל אחד ענין לעצמו והכא רישא הוי ענין אחר לאשמועינן דאע"ג דברישא פרחה מן הטהורה טהור וסיפא אשמעינן שאף ע"פ שאין בכל אחת כגריס מאחר שע"י דיבוקם נראה כגריס הוי טמא וכשפרח ממנה הוי פורח מן הטמא וטהור וכיון שהם שני ענייניים לא יצדק בהם לשון ולא עוד ורבינו כפי פירושו שכתבתי דסיפא אשמעינן שאע"פ שאינו נראה כולו לבן אלא בשעת חיבורן זה לזה חשיב הפך כולו לבן והשתא הוו שני הדברים מענין אחד ושפיר דמי למיתני ולא עוד:

הלכה ז

יש מראה נגעו לכהן ונשכר וכו'. בסוף פרק ח':

פרק ח

הלכה א

נגעי הראש והזקן הוא שיפול השיער וכו'. כתב הראב"ד א"א מהתוספתא נראה וכו'. ופשט דברי רבינו כת"כ שהוא יותר סמכא מהתוספתא וכך נראה מדבריו עוד בסוף הלכות אלו שכתב הצרעת הוא שם האמור בשותפות וכו' ונפילת קצת שיער הראש או הזקן קרוי צרעת ולפי זה קרחת וגבחת ונתק אחד הוא אלא כשיש בו בהרת נידון כדין הנזכר שם וכשאין בו בהרת נידון בשיער צהוב דק ופשיון:

ואין נתק פחות מכגריס המרובע. בתוספתא פ"ד ובת"כ.

ומ"ש ולא נאמר עמוק בנתקים וכו'. בת"כ:

והאשה והסריס שהעלה זקנם וכו'. תוספתא פ"ד זקן האשה וזקן הסריס וכו' משהעלו שיער הרי הם כזקן לכל דבר ואיתא בפ"ק דקידושין ברייתא וגמרא:

הלכה ב

הנתקים מטמאין בב' סימנין וכו'. משנה בפ"י.

ומה שכתב ששיער צהוב האמור בתורה הם שתי שערות. בת"כ.

ומה שכתב ואין שם בנתק שיער שחור כלל יחליט. כלומר שאם היה שם שיער שחור לא יחליט כמו שיתבאר.

ומ"ש לא היה בו שיער לא שחור ולא צהוב יסגיר שבוע אחד. מפורש בתורה וכי יראה הכהן את נגע הנתק וכו' ושער שחור אין בו והסגיר הכהן את נגע הנתק שבעת ימים.

ומ"ש ובשביעי רואהו אם נולד בו שער צהוב דק או שפשה הנתק יחליט. ג"ז מפורש בתורה וראה הכהן את הנגע ביום השביעי והנה לא פשה הנתק ולא היה בו שיער צהוב וכו' והתגלח ותניא בת"כ מנין לשיער הצהוב שיטמא שלא בפסיון והפסיון שיטמא שלא בשיער צהוב ת"ל לא יבקר לשיער הצהוב טמא הוא:

ומ"ש נולדו בו שתי שערות יפטור אותו. מפורש בתורה ושער שחור צמח בו נרפא הנתק טהור הוא ונתבאר בת"כ דשיער היינו שתי שערות.

ומ"ש לא פשה ולא נולד בו שיער צהוב ולא שיער שחור יגלח סביבות הנתק וכו'. מפורש בתורה והתגלח ואת הנתק לא יגלח ושנינו בת"כ וכי מה יש בנתק לגלח אלא מגלח חוצה לו ומניח שתי שערות סמוך לנתק כדי שיהא ניכר כשיפשה וכן תרגם אונקלוס וכך שנינו במשנה פ"י:

הלכה ג

כיצד מגלחין את הנתק וכו'. בפ"י.

ומ"ש ותגלחתו כשירה בכל אדם וכו'. בתורת כהנים והתגלח בכל אדם לפי שמצינו שתגלחת האחרונה בכהן ת"ל והתגלח בכל אדם והתגלח בכל דבר לפי שמצינו שתגלחת אחרונה בתער תלמוד לומר והתגלח בכל דבר והתגלח אפילו נזיר לפי שנאמר תער לא יעבור על ראשו יכול אפילו מנוגע ת"ל והתגלח אע"פ שהוא נזיר:

הסגירו ולא גילחו וכו'. בתוספתא [פרק רביעי] דנגעים:

הלכה ד

שיער צהוב האמור בתורה וכו'. בספרי.

ומ"ש וזה שנאמר דק הוא שיהיה קצר וכו'. ברפ"י וכר"ע וכמה שיעור קצר זה כתב ר"ש:

הלכה ה

שתי שערות הצהובות הדקות סימן טומאה בין שהיו זו וכו'. בפ"י שיער צהוב דק מטמא במכונס ובמפוזר מבוצר ושלא מבוצר הפוך ושלא הפוך דברי רבי יהודה ר"ש אומר אינו מטמא אלא הפוך פי' הפוך שקדם הנתק לשיער צהוב שלא הפוך שהשיער צהוב קדם לנתק. וידוע דהלכה כר' יהודה לגבי ר"ש.

ומ"ש והוא שיהיו ניטלות בזוג. בפ"ו דנדה (דף נ"ב ע"ב) איפליגו תנאי בשיעור שתי שערות האמורות בכל מקום ואמרינן בגמרא דהלכה כדברי כולם להחמיר ושיעור כדי שיהיו ניטלות בזוג הוי שיעור מועט שבכולן והוי להחמיר וכבר כתבתי כן בפרק ב' מהלכות אלו גבי שיער לבן:

הלכה ו

השיער השחור וכו'. בתורת כהנים:

ומה שכתב ואינן מצילות עד שיהיה אורכן כדי לכוף ראשן לעיקרן. על פי מה שנתבאר שהלכה כדברי כולם להחמיר ושיער שחור שהוא בא לטהר צריך שיעור הגדול שהוא כדי לכוף ראשן לעיקרן שזה הוא להחמיר ומה שיש לדקדק על דברי רבינו בפ"א מהלכות פרה כתבתי שם.

ומ"ש בין שהיו זו בצד זו בין שהיו מפוזרות וכו' עד רחוק מן הקמה שתי שערות. בפ"י הצומח מציל מיד השיער צהוב דק ומיד הפסיון מכונס ומפוזר מבוצר ושלא מבוצר והמשואר מציל מיד שיער צהוב [דק] ומיד פסיון מכונס [ומפוזר] ומבוצר ואינו מציל מן הצד עד שיהא רחוק מן הקמה מקום שתי שערות פי' נתק כגריס שהוחלט בשער צהוב או בפסיון וצמחו בנתק שתי שערות שחורות מצילות. בין מכונס דשתיהן במקום אחד בין מפוזר זה ברוח זה וזה ברוח זה. מבוצר באמצע הנתק. ושלא מבוצר דקיימי בנתק מן הצד. והמשואר שקדמו שתי שערות שחורות הללו לנתק דכשניתק שיער ראשו או זקנו

כגריס נשארו מהם שתים בתוך הנתק ואם הם מבוצרות באמצע הנתק מצילות אבל אם עומדות מן הצד אינן מצילות אא"כ רחוקות מסוף הנתק המוקף שערות כשיעור מקום שתי שערות ולשערות המקיפות את הנתק קמה קרי להו וכששערות הללו רחוקות מקום שתי שערות מן הקמה היינו נמי מבוצר:

הלכה ז

שתי שערות שצמחו וכו'. שם וכתב הר"י קורקוס ז"ל דלהציל מיד הפסיון קאמר דסד"א יצטרף עם השחור להציל כיון דבפני עצמו לא הוי סימן טומאה:

הלכה י

שני נתקים זה בצד זה. גם זה בפ"י שני נתקים זה בצד זה ושטה של שיער מפסקת ביניהם נפרץ ממקום אחד טמא משני מקומות טהור כמה תהיה הפרצה מקום שתי שערות נפרץ ממקום אחד כגריס טמא ומפרש רבינו דשיטה של שיער מפסקת ביניהם דקתני היינו שיטה של שיער שחור ומפרש דטמא דקתני רישא היינו לומר דאינו טהור על ידי השיער שחור שהרי הוא כמות שהיה דאכתי לאו מבוצרות הן. ומה ששנינו נפרץ במקום אחד כגריס טמא היינו אפילו נפרץ משני מקומות כמ"ש הראב"ד וכמו שמבואר הטעם בדברי רבינו:

ומ"ש רבינו נתק שהשיער השחור מקיפו. גם זה שם שני נתקים זה לפנים מזה ושיטה של שיער מפסקת ביניהם נפרץ ממקום א' טמא משני מקומות טהור כמה תהא הפרצה מקום שתי שערות נפרץ ממקום אחד כגריס טהור ופירושה מבואר בדברי רבינו:

הלכה יא

נתק שהיה חוט יוצא ממנו וכו'. תוספתא בפ"ד וה"פ שאם יש בחוט רוחב ב' שערות נתק זוקק לטמא שאר נתקים בשיער צהוב ובפסיון שאם השיער צהוב בחוט הוי כאילו הוא בנתקים האחרים וכן אם פשה החוט הוי כאילו פשו השתי נתקים.

ומ"ש ומצילים בצומח בו, כלומר שאם צמח שיער שחור בחוט הוי כצומח בשתי הנתקים ומציל מיד שיער צהוב או פסיון שבנתקים אבל במשוייר אינו מציל עד שיהא בחוט כגריס דמשוייר אינו מציל אלא מבוצר כמו שנתבאר בפרק זה ואי אפשר להיות מבוצר אא"כ יש בו כגריס כמו שנתבאר גבי בהרת:

הלכה יב

מי שהיה בראשו נתק וכו'. בפ"י מי שהיה בו נתק כגריס וניתק כל ראשו טהור ותניא בתורת כהנים מנין שאם היה בו נתק כגריס וניתק כל ראשו טהור ת"ל ואיש כי ימרט ראשו וכו' יכול הזקן מעכבו ודין הוא וכו' ת"ל ראשו טהור הוא אין הזקן מעכב או אינו

אלא ניתק ראשו טהור ניתק זקנו לא יהיה טהור ת"ל ואיש להביא את הזקן ומשמע לרבינו שאין דרשה זו מבוררת כ"כ ולפיכך כתב ואע"פ שאין זה מפורש בתורה שבכתב וכו':

ומה שכתב או אחר הפיטור. תוספתא הביאה ר"ש בפ"י ניתק ראשו וזקנו כולו כאחד בין מתוך החלט בין מתוך הסגר בין מתוך הפיטור טהור משום פריחה. ופי' ר"ש ניתק ראשו וזקנו כלומר או זקנו. בין מתוך הפיטור טהור משום פריחה כלומר אם פטרו ואח"כ פרחה בכולו טהור עכ"ל. ויש לשאול מ"ש מבהרת דפורח בכולו אחר הפיטור טמא. וי"ל דשאני התם דקרא מוכח שאין הפריחה מטהרת אלא פורח מן הטמא ואילו הכא כתיב ואיש כי ימרט ראשו וגו' משמע בכל גוונא ואין טעם להחמיר כל אחר הפטור כיון דליכא לאוכוחי הכי מקרא ולא מטמאינן אלא בבא כן בתחלה דלא מיקרי פריחה ואין להקל בכולו יותר מבקצתו ומדמינן ליה לנגע עכ"ל הר"י קורקוס ז"ל:

הלכה יג

הבא בתחלה וכל ראשו נתוק וכו'. תוספתא פ"ד והביאה ר"ש בפ"י הבא כולו נתק יסגיר בסוף שבוע א' ובסוף שבוע ב' נולד לו שיער שחור מן הצד טהור חזר וניתק טמא משום פשיון ופירש ר"ש הבא כולו וכו' אין פריחה בתחלה טהורה בנתק כמו שאינה טהורה בבא כולו לבן אלא שמציל וחשיב כשחור משוייר. טמא משום פסיון ומש"ה נקט מן הצד דבאמצע אין טמא משום פשיון דאין הנתק פושה לתוכו כדאמרן גבי בהרת אבל לענין הצלה מציל בין באמצע בין מן הצד עכ"ל:

כתב הראב"ד נולד לו שיער שחור טהור א"א ואפילו הלך השחור וכו'. וי"ל שרבינו סמך על מ"ש למעלה נתק שהוחלט וכו' ונולד בו שיער שחור וטיהר אע"פ שהלך השיער השחור ה"ז טהור שנאמר נרפא הנתק שסימני טומאה עומדים:

וכתב הר"י קורקוס ז"ל ואיכא למידק מ"ט דהא בשחור מטמא משום פסיון קרי כאן נרפא הנתק טהור הוא ומה לי צמח אחר החלט או אחר הסגר כי היכי דהתם לא חשבינן ניתוק השיער השחור לפשיון עד שיפשה פשיון אחר גם בזה לא יחשב לפשיון ונראה דכשהיה שם סימן טומאה ובא השחור וביטלו וטיהר אז אנו אומרים נרפא טהור אבל כשטיהר מתוך הסגר לא קרינן ביה נרפא דגם בלא שיער שחור היה אפשר להיות טהור אם עמד בין שני הסגרים הילכך כל שנולד בסוף ההסגר שיער שחור חשבינן כאילו תחלתו כן היה וכשניתק הרי פשה הנתק ועדיין צריך בירור עכ"ל:

הבא כולו נתוק וכו' הלך השיער שחור טמא משום פשיון. תוספתא כתבתיה בסמוך:

הלכה יד

הראש והזקן אין מעכבין זה את זה. משנה פ"י ופסק כר' יהודה לגבי ר"ש.
ומ"ש ואין מצטרפין זה עם זה ואין פושין מזה לזה. שם.
ומ"ש ואי זהו זקן וכו'. שם.
ומה שכתב מותח את החוט וכו'. בתוספתא [פ' רביעי]:

פרק ט

הלכה א

הכל מתטמאין בנגעים אפילו קטן בן יומו. משנה פ' יוצא דופן (נדה דף מ"ג ע"ב) ויליף לה בגמרא שם (דף מ"ד) ובריש ערכין (דף ג') מדכתיב אדם כי יהיה בעור בשרו אדם כל דהו.
ומ"ש והעבדים. מדתנן רפ"ג הכל מטמאים בנגעים חוץ מן העכו"ם וגר תושב משמע דוקא הני אבל עבדים שישנן במצות שהאשה חייבת מטמאים.
ומ"ש והכל כשרים לראות את הנגעים. שם ובריש ערכין קאמר דהיינו לאתויי שאינו בקי בהן ובשמותיהן והא אמר מר אינו בקי בהן ובשמותיהן אינו רואה את הנגעים ל"ק הא דמסברו ליה וסבר הא דמסברו ליה ולא סבר וכתב רבינו בפ"א וז"ל שכל שאינו מכיר המראות ושמותיהם כשמלמדים אותו ומודיעים אותו לא יראה הנגע עד שיבין ויכיר ויאמר זו היא הבהרת זו היא ספחת וכו' ומשמע לכאורה דההיא בסומך על עצמו אבל בפרק זה מיירי כשאינו סומך על עצמו כמבואר בדבריו. אבל איכא למידק על מה שאמרו דמסברו ליה וכו' במאי עסקינן אי בשאינו סומך על עצמו מאי איריא דמסברו ליה וסבר אפילו כהן שוטה נמי וכמ"ש רבינו בסמוך והרא"ש הרגיש בזה וכתב ברפ"ג דנגעים ההוא שוטה לאו דוקא דצריך שיהיה פקח קצת דמסברו ליה וסבר אלא דקרי לגבי חכם שבישראל שוטה ונ"ל לפרש כן דברי רבינו שמ"ש בפ"א בשאינו סומך על עצמו נמי היא ולישניה דייק שכתב שם עד שיבין ויכיר ויאמר זו היא הבהרת וזו היא ספחת וכו' ואי בסומך על עצמו לא סגי בהכי עד שיהיה בקי בנגעי אדם כולם ובנגעי בגדים ובנגעי בתים וכמ"ש בפרק זה הילכך ודאי בשאינו סומך על עצמו היא ולא נמנע מלכתוב בפרק זה דאפילו שוטה אומר לו החכם והוא מחליט וכו' מפני שסמך על מ"ש שם:
וכל הנגעים אדם רואה אותם וכו'. בסוף פרק שני דנגעים וכתנא קמא:

הלכה ב

אע"פ שהכל כשירים וכו'. שם [בפרק ג'].

ומה שכתב ואפילו היה הכהן קטן או שוטה. בתורת כהנים מרבה אפילו שוטה וכבר כתבתי בזה בסמוך:

במה דברים אמורים כשהיה הכהן סומך על דברי החכם. נתבאר בסמוך.

ומה שכתב ויהיה בקי בכל הנגעים ובשמותיהן וכו'. בתורת כהנים ובתוספתא פרק קמא:

הלכה ג

כהן שטימא את הטהור וכו'. תוספתא פ"ק דנגעים ובתורת כהנים סוף פרשת תזריע.

ומ"ש ומצורע שנרפא בין מתוך הסגר וכו'. תוספתא פ"ק דנגעים:

הלכה ד

אין הכהן רשאי לטמא את הטמא וכו'. בתורת כהנים ובתוספתא נתבארה לעיל פ"ו גבי בהרת הסמוכה לראש או לעין וצריך טעם למה הוצרך רבינו לחזור לשנותה פה. ומצאתי כתוב בספר מוגה תוספת בלשון רבינו ואינו רשאי לטהרו עד שיהיו עיניו במקום הנגע ובמקום הבשר שחוצה לו והוא לשון התוס' פ"ק אלא ששם כתוב לטמאו:

וכהן שראה הנגע בתחלה וכו'. תוספתא דנגעים פירקא קמא ובתורת כהנים.

ומ"ש ואין השני יכול לטמאו בפסיון וכו'. פשוט הוא.

ומ"ש ונאמן כהן לומר נגע זה פשה וכו'. תוספתא פ"ק דנגעים:

הלכה ה

חלל פסול לראיית נגעים וכו'. בת"כ.

ומה שכתב אבל בעלי מומין כשרים וכו'. גם זה בת"כ.

ומ"ש ובלבד שלא יהא סומא אפילו באחת מעיניו ואפילו כהן שכהה מאור עיניו וכו'. בפ"ב דנגעים:

הלכה ו

אין רואין את הנגעים אלא ביום. בתורת כהנים ובפירקא קמא דמועד קטן (דף ח') ובפ' אחד דיני ממונות (סנהדרין דף ל"ד ע"ב).

ומה שכתב ואין רואין לא בשחרית ולא בין הערבים ולא בתוך הבית ולא ביום המעונן וכו' ולא בצהרים וכו'. בפ"ב דנגעים.

ומ"ש אימתי רואין בשעה רביעית ובחמישי' ובשמיני' ובתשיעית שם ופסק כר"י לגבי ר"מ.

ומה שכתב בין נגעי אדם בין נגעי בגדים ובתים [נלמד מהיקשא דכתב רבינו בסוף פרק י"ג]:

הלכה ז

בכל יום רואין את הנגעים חוץ משבת ויום טוב. שם במשנה פרק קמא דאין רואין בשבת ומשמע לרבינו דהוא הדין ליו"ט. ולענין חול המועד איפליגו במשנה פ"ק דמ"ק (דף ז') ומשמע דהלכה כחכמים דאמרי דאפילו בחול המועד אין רואין נגעים ומשמע לי דחול המועד הוי בכלל יו"ט שכתב רבינו וכ"כ בפ"ז מהלכות יו"ט אין רואין את הנגעים במועד וכך הוא סתם משנה ברגל נותנים לו כל ימי הרגל ואמרינן עלה בגמרא בהסגר ראשון כולי עלמא לא פליגי דחזי ליה ופרש"י בהסגר ראשון שאם מטהר ליה משמח ליה אי לא מטהר ליה לא מטמא ליה יותר מדמעיקרא אלא מסגר ליה פעם שנייה והתוס' פירשו בענין אחר ויש לתמוה למה השמיטו רבינו ואפשר שסובר דלא קאי אלא אתנאי דברייתא ולא אחכמים דמתניתין.

ומ"ש חל יום ז' שלו בשבת או ביו"ט מעבירין לאחריו ויש בדבר להקל ולהחמיר וכו'. בפ"ק דנגעים ופסק כר"ע מחבירו:

הלכה ח

חתן שנראה בו נגע וכו' וכן ברגל נותנין לו כל ימות הרגל. פרק ג' דנגעים:

הלכה ט

אין מסגירין ולא מחליטין וכו' מפני שיום ז' עולה למניין שבוע ראשון ולמניין שבוע שני וכו'. בפ"ג דנגעים שם:

הלכה י

אין מסגירין בתוך ימי הסגר וכו'. שם ופי' ר"ש אין מסגירין את המוסגר היינו לומר שאם הסגירו בנגע אחד ואח"כ נולד בו נגע אחר שראוי להסגירו או להחליטו אין נזקק לו ועל לא מחליטין את המוחלט פירש שאם החליטו בנגע א' ואח"כ נולד לו נגע אחר שראוי להסגירו או להחליטו אין נזקקין לו ונ"מ לקרבן ולמילי טובא דכי מיתסי מן האחד אין על השני תורת מוסגר ולא תורת מוחלט עד שיזקק לו אח"כ ובאותו נגע נמי משכחת לה דאין מחליטין את המוסגר שאם הסגירו בבהרת כגריס ובאמצע השבוע נולד בו שיער לבן או מחיה אין מחליטו וכי אזלא לה מחיה או שיער לבן בסוף השבוע לא מיחייב קרבן אלא חוזר ומסגירו הסגר שני עכ"ל:

ומ"ש אבל אם היו בו שני נגעים וכו'. שם אבל בתחלה בסוף שבוע המסגיר מסגיר והמחליט מחליט מסגיר ופוטר מחליט ופוטר ובתוספת' פ"ק עודהו מסגירו ופוטרו

נולד בו נגע הרי זה נזקק לו ואם משהסגירו נולד לו נגע אחר אינו נזקק לו לטומאה או לטהרה עד סוף שבוע ובתורת כהנים יליף לה לכולהו מילתא מקראי:
ואין רואין שני נגעים כאחת וכו'. ריש פ"ג דנגעים:

הלכה יא

נגוע שבא לכהן לראותו וכו'. תוספתא ספ"ק דנגעים.
ומ"ש באו לפניו שנים רואה את הראשון וכו'. במשנה פ"ג:

הלכה יב

אין הכהן זקוק לבקש תחת אצילי ידיו וכו' וכיצד יעמוד לפני הכהן וכו' עד סוף הפרק. בפ"ב דנגעים.
ומ"ש וכן בהופך כולו לבן. ומה שכתב וכיצד יעמוד לפני הכהן וכו'. בפ"ב דנגעים.
ומ"ש כמו שיתבאר. הוא בפרק י"א:

פרק י

הלכה א

התולש סימני טומאה וכו'. בפרק ז' דנגעים התולש סימני טומאה והכוה את המחיה עובר בלא תעשה ובתוספתא פ"ג.
ומ"ש בין כולן בין מקצתן. שם בתוספתא ובספרי פרשת כי תצא.
ומ"ש או הקוצץ הנגע כולו מבשרו. בפרק ר"א דמילה (שבת דף קל"ב קל"ג) ובפרק ג' דמכות (דף י"ג ע"ב) אמרינן דקוצץ בהרתו הוי בלאו מדכתיב השמר בנגע הצרעת וכ"מ שנאמר השמר פן ואל אינו אלא לא תעשה.
ומ"ש או מן הבגד או מן הבית וכן מ"ש בין בתוך הסגר או בתוך החלט. בתוספתא פ"ג ובספרי פרשת כי תצא מרבה לה מקרא.
ומ"ש בין קודם שיבא לכהן בין לאחר הפיטור. בתוספתא ובספרי פ' כי תצא מרבה מקרא בין עד שלא נזקק לטומאה בין משנזקק לטומאה.
ומה שכתב אבל אינו לוקה עד שיועילו מעשיו וכו'. כיצד היתה בו בהרת ובה ג' שערות לבנות וכו'. בתוספתא אמרינן דכה"ג פטור:
וכן המגלח את הנתק לוקה וכו'. בת"כ מנין לתולש סימני טומאה מתוך נגעו שעובר בלא תעשה ת"ל ואת הנתק לא יגלח.

ועל מ"ש רבינו ואינו חייב עד שיגלח כל הנתק בתער. כתב הראב"ד א"א טעה בזה שהרי אמרו והתגלח בכל דבר וכו'. ורבינו נראה שסובר שלא אמרו בכל דבר אלא דוקא היכא דשני בדבוריה דה"ל למכתב וגלח וכתב והתגלח.

ומ"ש ועל זה נאמר ואת הנתק לא יגלח. י"ל כלפי לייא דאדרבה משם ראיה מדלא מסיים ביה ואת הנתק לא יתגלח משמע דלאו בגוונא דרישא הוא. ומה שטען הראב"ד עוד שהוא כתולש סימני טומאה י"ל שאינו חייב אלא בתולש סימני טומאה ממש לא הגורם שלא יהיה פשיון ניכר בו ועוד שאפשר שלא יפשה:

ומותר למצורע לישא במוט על כתיפו וכו' ולקשור הסיב על רגלו וכו'. תוספתא פרק ג' ומייתי לה פרק ר"א דמילה (שבת דף קל"ג):

הלכה ב

התולש סימני טומאה וכו'. משנה פרק שביעי דנגעים וכר' עקיבא שהודה לו ר"ג ור' יהושע ואמרו לו יפה אמרת כדאמרינן בתוספתא:

ואין לו טהרה וכו'. שם וכחכמים:

הלכה ג

מי שנקצצה בהרתו וכו'. שם:

ומה שכתב קצצה בכוונה אם קצץ כל הבשר החי וכו'. שם קצצה מתכוין ר"א אומר לכשיולד לו נגע אחר ויטהר ממנו וחכ"א עד שתפרח בכולו וכתב רבינו שם כבר בארנו בתוספתא כי כאשר חתך הבהרת בכללה עם קצת בשר חי המקיף בה משטח הגוף הנה אין לו טהרה עולמית לדברי הכל חתך קצת הבהרת ונשאר ממנה כל שהוא הנה הוא יטהר כשתפרח בכולו לדברי הכל ואמנם חלקו במשנה כשחתך בצמצום והלכה כחכמים עכ"ל. וכתב רבינו שמשון דטעמא משום דהיכא דעקר הנגע כל כך דקצץ עמה בשר חי ראוי לקנסו טפי וכששייר ממנה לא קנסינן ליה כולי האי כשלא דקדק לחטט אחריה עכ"ל. ולע"ד נראה דטעמא משום דכיון דאין לו טהרה עד שתפרח בכולו כשקצץ בשר החי המקיפה והדר פרחה בכולו חזינן למקום אותו בשר חי המקיפה כאילו עדיין אותו בשר חי עומד שם והרי לא פרחה בכולו:

הלכה ד

התולש שערה לבנה אחת וכו' והלך המותר הרי זה טמא. תוספתא פרק קמא דנגעים ומיירי בתולש מתוך החלט דוקא כמו שנתבאר:

הלכה ה

מי שהיתה בהרת בערלתו ימול. בספ"ז.

ומ"ש ואע"פ שהיא מילה שלא בזמנה וכו'. בפרק ר"א דמילה (שבת דף קל"ב קל"ג).
ומה שכתב ואם מל והלך בעור הערלה וכו'. תוספתא פ"ג מצורע מוחלט ימול וחייב בקרבן:

הלכה ו

מצות עשה שיהיה המצורע המוחלט מכוסה כל ראשו וכו'. בפרק אלו מגלחין (מועד קטן דף ט"ו) מצורע מהו בעטיפת הראש ת"ש ועל שפם יעטה מכלל שחייב בעטיפת הראש ובת"כ ועל שפם יעטה חופה ראשו כאבל וכן תירגם אונקלוס.
ומ"ש פורם בגדיו. מקרא מלא הוא.
ומ"ש ומודיע כל העוברים עליו שהוא טמא. בס"פ בהמה המקשה (חולין דף ע"ח) [שבת ס"ז] ובת"כ.
ומה שכתב אפילו כ"ג שנצטרע פורע ופורם עד אפילו בשבתות וימים טובים. הכל ראש פרק אלו מגלחין (מועד קטן דף ט"ו).
ומ"ש והרי הוא מותר ברחיצה ובסיכה ובנעילת הסנדל ובתשמיש המטה. שם בעיי ולא איפשיטו ולקולא ואיני יודע למה השמיט שמותר בעשיית מלאכה שגם היא שם בעיא דלא איפשיטא.
ומה שכתב שמותר בתשמיש המטה. אע"פ ששם אמרו במצורע אסור בתשמיש המטה בפ"ק דמ"ק (דף ז' ע"ב) איפליגו תנאי אם אסור בתשמיש אף בימי חלוטו ופסק רבינו כמ"ד מותר משום דרבי ור' חייא סברי כוותיה ומתני' דפירקא בתרא דנגעים הכי משמע דקתני בימי ספרו ואסור בתשמיש המטה מכלל דעד השתא היה מותר:

הלכה ז

דין המצורע שיהיה לו מושב לבדו ודין זה בעיירות המוקפות חומה וכו'. פרק קמא דכלים:

הלכה ח

המצורעת אינה פורעת ואינה פורמת. משנה ספ"ג דסוטה (דף כ"ג) ויליף לה בגמרא מקראי.
ומה שכתב ולא עוטה על שפם, משום דכיון דאינה פורעת ופורמת ממילא דאינה עוטה על שפם דתרווייהו בחד קרא נינהו:
ולא המצורעים בלבד וכו'. בתורת כהנים:

הלכה ט

וטומטום ואנדרוגינוס וכו' ספק. כלומר והוי ספיקא דאורייתא ולחומרא:

הלכה י

אחד מצורע מוסגר וכו'. משנה פ"ק דמגילה (דף ח' ע"ב) ופירקא קמא דכלים ויליף לה בגמרא מקרא ודקדק רבינו לכתוב לענין טומאה משום דלענין קרבנות אשם ולוג שמן יש ביניהם שאין מביאים אלא המוחלט:

הלכה יא

המצורע אב מאבות הטומאה וכו'. בריש מסכת כלים אבות הטומאה השרץ וכו' הרי אלו מטמאים אדם וכלים במגע וכלי חרס באויר וכו' למעלה מהם נבילה וכו' שהם מטמאים את האדם במשא לטמא בגדים במגע וכו' למעלה מהם מרכב שהוא מטמא תחת אבן מסמא וכו' למעלה מן המשכב הזב שהזב עושה משכב וכו' למעלה מן הזב זבה שהיא מטמאה את בועלה למעלה מן הזבה מצורע שהוא מטמא בביאה וכתב שם רבינו ומאמרו במצורע שהוא למעלה מהזבה תדע שהוא יטמא במשא כמוה ושהוא יעשה משכב ומושב כזב וזבה וכו' [ואמרו בספרי] באמרו ה' במצורע מוחלט כאשר נרפא מהצרעת וכבס [המטהר את] בגדיו וטהר אמרו מה בא זה ללמדנו אם ללמד שמטמא בגדים במגע והלא ק"ו הוא וכו' א"כ למה נאמר וכבס המטהר את בגדיו מלטמא משכב ומושב עכ"ל. ובסוף זבים שנינו הנוגע בזב ובזבה ובנדה וביולדת ומצורע וכו' מטמא שנים ופוסל אחד אחד הנוגע ואחד המסיט אחד הנושא וא' הנישא ואף על פי שבפסחים פרק אלו דברים (פסחים דף ס"ז) אמרו זב חמור ממצורע שכן עושה משכב ומושב צ"ל שרבינו יפרש דהתם בימי ספירו קאמר א"נ שאינו גורס כי אם זב חמור שמטמא כלי חרס בהיסט.

ומה שכתב ואחד המוסגר ואחד המוחלט בכל אלו, היינו מדתנא אין בין מצורע מוסגר למצורע מוחלט אלא פריעה ופרימה:

הלכה יב

חומרא יתירה יש במצורע וכו'. בפ"ק דכלים ובפי"ג דנגעים וכת"ק.

ומ"ש שנאמר מחוץ למחנה מושבו. בת"כ:

היה עומד תחת האילן וכו'. בפי"ג דנגעים.

ומ"ש ספק עמד וכו'. אפשר שהוא מדתנן כל ספק נגעים טהור א"נ משום דהוי ספק טומאה בר"ה דסתם אילן הוא בר"ה:

הכניס המצורע ראשו ורובו לבית וכו'. שם:

נכנס לבית הכנסת וכו'. גם זה שם ופירש ר"ש גבוה עשרה טפחים דפחות אינה מחיצה להפסיק. רוחב ד' אמות משום ד' אמות של תפלה א"נ משום דזהו שיעור מקומו של

אדם כדאמרינן גבי עירוב בפרק מי שהוציאוהו וכו'. נכנס ראשון ויוצא אחרון כדי שלא יטמאו אותם העומדים בבית הכנסת בכניסתן וביציאתם באויר שמן הפתח עד המחיצה עכ"ל. והראב"ד כתב נכנס ראשון ויוצא אחרון א"א שמא יתערב עם הצבור דרך העברתו ויטמא אותם עכ"ל:

פרק יא

הלכה א

טהרת מצורע מצות עשה וכו'. בפי"ד שנינו שלשה מגלחין ותגלחתן מצוה הנזיר והמצורע והלוים ובס' המצות כתב רבינו טעם למה מנה טהרת המצורע בפני עצמה והבאת קרבנות מצוה בפני עצמה והוא כי כוונת ותכלית התגלחת ליטהר מלטמא בשרץ ואז לא יהיה רק מחוסר כפורים ותכלית הקרבנות להשלים כפרתו ונמצא שאין התגלחת נקשרת עם הקרבנות:

כיצד מטהרים את המצורע וכו'. ריש פרק י"ד דנגעים.

ומה שכתב וקבלה היא שיהיה של חרס, כך כתוב בספרי רבינו והוא ט"ס שבפירוש כתוב בתורה כלי חרס וכך צריך להגיה וקבלה היא שיהיה חדש וכך נמצא בספר כתיבת יד. וכתב הר"י קורקוס שטעם רבינו שכתב שהיא קבלה משום דהיינו מאי דדרשינן בפרק ב' דסוטה אל כלי חרס על מים חיים מה מים חיים שלא נעשה בהם מלאכה אף כלי ולפי שדרשא זו אינה מוכרחת כתב שקבלה היתה בידם פי' וקרא כעין אסמכתא עכ"ל:

ומה שכתב ושיעור זה מדברי סופרים. בתורת כהנים ובפ"ב דסוטה (דף י"ז ע"ב) מים שדם הצפור ניכר בהם ושיערו חכמים רביעית:

ומה שכתב לשם טהרת צרעת. בת"כ ולקח למטהר לשם מטהר בין איש בין אשה בין קטן מכאן אמרו לקח לאיש כשירות לאשה לאשה כשירות לאיש לבית כשר למצורע למצורע כשר לבית.

ומ"ש ושוחט את הברורה שבשתיהן. בת"כ ושחט את האחת הברורה שבשתיהן.

ומ"ש וממצה עד שיהא הדם ניכר במים. יתבאר בסמוך.

ומ"ש וחופר וקובר וכו' בפניו. פי"ד.

ומ"ש ודבר זה קבלה מפי השמועה. ומ"ש ונוטל עץ ארז ומצותו שיהיה אורכו אמה ועביו כרביע כרע מכריעי המטה. בפרק י"ד דנגעים.

ומ"ש ואזוב שאין לו שם לווי כמו שביארנו. בפרק י"א דהלכות פרה אדומה.

ומ"ש אין פחות מטפח. בפרק המפלת (נדה דף כ"ו.)
ומ"ש ושני תולעת משקלו שקל. פ' טרף בקלפי (יומא דף מ"ב).
ומ"ש ואם טעמו פסלו. בת"כ.
ומ"ש וכל השיעורים הלכה. בריש עירובין (דף ד').
ומ"ש ולוקח עם שלשתן הצפור החיה. כך היא הגירסא.
ומ"ש וארבעה מינין אלו מעכבין זה את זה. משנה בפ"ג דמנחות (דף כ"ז).
ומ"ש ועץ ארץ ואזוב שנתקלפו פסולים. פ' היה מביא (דף ס"ו).
ומ"ש וכורך האזוב עם הארז וכו' עד ומשלח את הצפור. בפרק י"ד דנגעים ומקיף פירושו וסומך ובתורת כהנים למדו שאינו אוגד אותה עמהם מדכתיב את הצפור החיה יקח אותה מלמד שמפרישה לעצמה:
כיצד משלחה וכו'. גם זה שם ובפ"ב דקידושין ובתורת כהנים תניא לא יעמוד ביפו וישלחנה לים ולא יעמוד בגבת וישלחנה למדבר ולא יעמוד בגבת וישלחנה כלפי לעיר:
שלחה וחזרה חוזר ומשלחה. תוספתא פרק ח' דנגעים ומייתי לה בפ"ב דקידושין:
כיצד מגלחו מעביר תער על כל בשרו וכו' עד ולמעט שיער שבתוך החוטם. בפ"ב דסוטה עלה י"ו ות"כ ופסק כר"ע מחבירו ונתן רבינו טעם לשיער החוטם לפי שאינו נראה:
וכתב הראב"ד א"א והלא ריבה שיער של בית הסתרים וכו'. וטעם רבינו דכיון דריבה ומיעט מוקמינן ריבויא לבית השחי שאם יגביה זרועו יהא נראה ומוקמינן מיעוטא לשיער החוטם שאינו נראה כלל.
ומ"ש ואחר כך מכבס בגדיו וטובל וכו'. בפרק י"ד דנגעים.
ומ"ש ומלטמא משכב ומושב. בת"כ.
ומ"ש והמצורעת מותרת בתשמיש המטה. ברפ"ב דכריתות (דף ח') ויליף לה מדכתיב וישב מחוץ לאהלו ולא מחוץ לאהלה:

הלכה ב

כל שבעת הימים האלו וכו'. בריש כלים תנן דמצורע בימי ספרו הוא מאבות הטומאה ומטמא אדם וכלים במגע וכלי חרס באויר ואינו מטמא במשא. ומייתי לה מקרא בפרק קמא דב"ב (דף ט' ע"ב) שמטמא אדם:
ומ"ש וביום השביעי מגלחו תגלחת שנייה וכו' עד לא עשה כלום. בפי"ד דנגעים:

הלכה ג

ומה שכתב ואינו מגלחו אלא כהן. בתוספתא.

ומ"ש וכל היום כשר לטהרת המצורע. משנה סוף פ"ב דמגילה (דף כ' ע"ב):

הלכה ה

(ד-ה) **תגלחת המצורע וטבילתו וכו' עד בין בישראל**. תוספתא פ"ח ות"כ. ובנוסחת ספרי רבינו נראה שיש ט"ס וצריך להגיה ולכתוב תגלחתו של מצורע טבילתו והזאתו מעכבין בו ושאר כל מעשיו אין מעכבין בו וכן כתב הראב"ד שט"ס הוא וז"ל איני יודע מהו אדרבה אלו הן שמעכבין טהרתו וכו'. ויש ליישב שאין כאן ט"ס דאינן מעכבות היינו שאין אחת מעכבת חבירתה דתגלחת לא מעכבא טבילה או הזאה וכן כולם וז"ש רבינו זו את זו ושאר מעשיו דהיינו עץ ארז ואזוב ושני תולעת וצפרים מעכבים דצפורים מעכבים לעץ ארז וארז מעכב לאזוב וכן כולם ונסתלקה השגת הראב"ד כך מצאתי כתוב. ויש ט"ס אחר בדברי רבינו שכתוב שחיטת הצפור והתגלחת ביום וההזייה ושאר כל מעשיו בין ביום בין בלילה וצריך להגיה ולכתוב שחיטת הצפור והתגלחת וההזייה ביום וכך הוא בתוספתא וכן נמצא בספר רבינו כתיבת יד. ופירש וכל שאר מעשיו אין מעכבין בו כגון שילוח צפרים וכיבוס בגדים. בין ביום בין בלילה כגון לקיחת צפרים ושילוח צפורים וכיבוס בגדים וטבילה:

אלו באנשים וכו' אלו בכהנים. בתוספתא ובת"כ מייתי לה מקרא:

הלכה ו

טהרת מצורע זו נוהגת בארץ ובחוצה לארץ וכו' עד ואין מצורע מטהר מצורע. תוספתא פרק ח' דנגעים ותורת כהנים.

ומה שכתב ואין מטהרים שני מצורעים כאחת. [סוטה ח']:

הלכה ז

עץ ארז ואזוב. תוספתא פ"ח דנגעים וכרבי יהודה ורבי טרפון שעשו מעשה.

ומה שכתב וכן צפור המשתלחת וכו'. תוספתא פ"ח ובתורת כהנים ובפירקא קמא דקידושין יליף שמותרת באכילה.

ומ"ש שיכול לטהר בה מצורעים אחרים. בתוספתא וכך משמע בפרק שילוח הקן (חולין דף ק"מ) דאמר רבא בטהורות איצטריך שלא יזווג לה אחרת קודם שילוחיה כלומר שאם נזדמן לו מצורע אחר לאחר שטיהר את זה ועדיין לא שילח הצפור לא יאמר אזווג אחרת עם זו ואטהר מצורע זה השני ואח"כ אשלח בעד שניהם משמע אחר ששלחה אם בא לידו כשרה לטהר בה מצורע אחר.

ומ"ש אבל הצפור השחוטה אסורה בהנאה. בס"פ האיש מקדש (קידושין דף נ"ז) ובתורת כהנים.

ומ"ש ומאימתי תאסר משעת שחיטתה. שם וכר"י:
שחטה שלא בעץ ארז וכו'. שם פלוגתא דתנאי ופסק כמ"ד שחיטה שאינה ראויה שמה שחיטה משום דקי"ל כרבנן דפליגי אר"ש בפרק אותו ואת בנו (חולין דף פ') ובפרק מרובה (בבא קמא דף ע"א):
והאוכל כזית מצפור השחוטה עבר על עשה ול"ת וכו'. בסוף חולין (דף ק"מ):

הלכה ח

אין לוקחין שתי צפרים מצפורי עיר הנדחת וכו'. שם אמוראי וכל חד אמר חדא מהני וסובר רבינו דהנך אמוראי לא פליגי לענין דינא:
ומצותן שיהיו שתיהן שוות וכו'. בפי"ד דנגעים ומייתי לה ר"פ שני שעירי (יומא דף ס"ב ע"ב):
לקח שתי צפרים לשם איש וכו'. בתורת כהנים:

הלכה ט

שחט אחת מהם וכו'. בפי"ד דנגעים שם:
וכתב הראב"ד והראשונה מותרת בהנאה א"א ובתוספתא ארישא ושתיהן מותרות באכילה עכ"ל. וז"ל התוספתא שחט אחת מהן ונמצאת שנייה שלא דרור או שנמצאת טרפה יקח זוג לשניה ושתיהן מותרות ויביא שתים בתחלה שחטה ומתה חבירתה או שנעשית טריפה שתיהן אסורות ויביא שתים בתחלה עכ"ל. ונראה דשניה שכתוב ברישא ט"ס הוא דא"כ קשיא רישא אסיפא וה"ג שחט אחת מהן ונמצאת שלא דרור קאמר דיקח זוג לשניה ואם רצה לאכול את שתיהן ולהביא שתים בתחלה רשאי מפני שלא נאסרה לא השחוטה ולא חבירתה מאחר ששחיטה פסולה היתה ומן הדין לא הו"ל להראב"ד לתפוס אלא בוהראשונה מותרת באכילה אלא משום דתוספתא דקתני ושתיהן מותרות באכילה ובנמצאת טריפה השחוטה מותרת בהנאה וחבירתה מותרת באכילה וה"ק הראב"ד כיון דברישא שתיהן מותרות באכילה מינה נשמע דבסיפא שנייה מותרת באכילה והוא משיג על רבינו למה השמיט זה. וי"ל שרבינו סובר שכיון שלא הוזכר כן במשנה משמע דמתניתין לא סברה הכי דא"כ לא הוה שתקא מיניה. ומ"מ לענין פי' התוספתא לפי גירסתנו שאין שנוי בה באכילה נראה לפרש דאנמצאת שלא דרור ואנמצאת טריפה קאי שזו מותרת באכילה וזו מותרת בהנאה ולא קאי אשניה כלל. אח"כ מצאתי שרבינו שמשון בפי"ד הביא תוספתא זו כמו שהיא כתובה ופירשה ויישבה:
וכתב הר"י קורקוס ז"ל לשון התוספתא בספרים שלנו כתובה בטעות שכתוב יקח זוג לשניה ושתיהן מותרות ויביא שתים בתחלה ולשון זה אין לו קיום דאי יקח זוג איך יביא

שתים בתחלה אלא יקח זוג הוא ט"ס וכאשר כתבתיה כתבה רבינו שמשון ופשוט עכ"ל. ולי נראה לקיים הגירסא וה"ק יקח זוג לשניה או יביא שתים בתחילה:

פרק יב

הלכה א

צרעת בגדים כגריס וכו'. בת"כ יליף לה מקרא:

ירקרק הוא הירוק שבירוקין וכו'. בת"כ והיה הנגע ירקרק יכול כל מראה ירוק ת"ל ירקרק ירוק שבירוקין אדום יכול כל מראה אדום ת"ל אדמדם אדום שבאדומים.

ומ"ש ככנף הטווס וכו'. בתוספתא פ"ק דנגעים ופסק כסומכוס לגבי ר"א וצריך טעם למה.

ומ"ש ושני מראות אלו מצטרפין זה עם זה. בת"כ יליף לה מקרא:

במראה ירקרק או אדמדם מסגירין את הנגע וכו'. מקראות התורה והיה הנגע ירקרק או אדמדם בבגד וראה הכהן והסגיר את הנגע שבעת ימים וראה את הנגע ביום השביעי כי פשה הנגע בבגד ושרף את הבגד ואם יראה הכהן והנה לא פשה בבגד וצוה הכהן וכבסו את אשר בו הנגע והסגירו שבעת ימים שנית וראה הכהן אחרי הוכבס את הנגע והנה לא הפך הנגע את עינו והנגע לא פשה טמא הוא באש תשרפנו ואם ראה הכהן והנה כהה הנגע אחרי הוכבס אותו וקרע אותו מן הבגד ואם תראה עוד בבגד פורחת היא באש תשרפנו את אשר בו הנגע והבגד או השתי או הערב אשר תכבס וסר מהם הנגע וכובס שנית וטהר. ושנינו בפי"א דנגעים העומד בראשון יכבס ויסגיר העומד בשני ישרף הפושה בזה ובזה ישרף וכו' הכהה בראשון יכבס ויסגיר הכהה בשני קורעו ושורף מה שקרע וצריך מטלית ובת"כ וראה הכהן אחרי הוכבס והנה לא הפך ולא פשה טמא הוא הפך ולא פשה איני יודע מה יעשה לו ת"ל והסגירו שבעת ימים שנית דברי ר"י וחכ"א מטמא משום עומד הא מה אני מקיים והנה לא הפך הנגע את עינו והנה לא פשה טמא הפך טמא בכל מין שהוא מטמא לו ופי' ה"ר אליה מזרחי ז"ל דברי ר"י דוקא אם עמד בעינו הראשון ולא הפך אז הוא טמא וטעון שריפה אבל אם נהפך ממראה למראה כגון מירקרק לאדמדם או ההיפך נגע חדש הוא וטעון הסגר בתחילה וחכמים סברי דינו כעומד בעינו בראשון דכיון דלא נהפך למראה טהור אלא למראה טמא כגון מירקרק לאדמדם או ההיפך ששניהם מראות טומאה הן לא הפך קרינן ביה ואי זה יקרא הפך כשנהפך למראה שאינו מטמא לו אבל זה שנהפך למראה שהוא מטמא לו לא הפך קרינן ביה וטעון שריפה וזהו ששנינו בת"כ אליבא דחכמים הא מה אני מקיים והנה

לא הפך הנגע את עינו והנגע לא פשה טמא דמשמע מיניה הא הפך ולא פשה לא הוי טמא כשהפך ממין דמטמא לו למין דלא מטמא לו דאע"ג דהוה ירקרק והפך אדמדם או ההיפך אכתי לא הפך קרינן ביה דלא הפך למין דלא מטמא לו אבל אם הפך למין דלא מטמא לו לא עכ"ל. ובת"כ תניא תו והנה כהה הנגע למראה שני ולא למראה שלישי:

והשתא מ"ש רבינו שאם עמד במראהו ולא פשה יכבס ויסגיר, היינו מדאמר קרא שאם בסוף הסגר שני עמד בעינו ולא פשה ישרף משמע הא בסוף הסגר ראשון יסגיר וכן מדאשכחן דבסוף הסגר שני הפך ולא פשה ישרף לדעת חכמים הא בסוף הסגר ראשון יסגיר ותנן בפי"א דנגעים נשתנה ולא פשה כאילו לא נשתנה וא"כ ה"ל עומד בסוף שבוע ראשון ויסגיר וזהו שכתב או שהוסיף המראה להאדים ולהוריק ולא פשה יכבס ויסגיר.

ומ"ש או שפשה וכהה משני המראות שהוסגר בהם. בפי"א הכהה בראשון יכבס ויסגיר ומשמע לרבינו דהיינו אפילו אם פושה והוא פשוט דכיון שכהה ממראות הטומאה כי פשה מאי הוי:

ומה שכתב ובסוף שבוע שני רואה אם כהה למראה שלישית ה"ז טעון כיבוס וטהור. היינו מדכתיב בסוף שבוע שני שאם כהה הנגע אחרי הוכבס את הנגע וקרע אותו מן הבגד ותניא בת"כ והנה כהה הנגע למראה שני ולא למראה שלישי משמע בהדיא שאם כהה למראה שלישי אינו צריך לקרוע ובתוספתא פ"ה אליבא דחכמים:

ומה שכתב ואם נשתנה הנגע ממה שהיה וכו'. נראה דהיינו מדכתיב בסוף הסגר שני והנה לא הפך הנגע את עינו והנגע לא פשה באש תשרפנו משמע הא אם הפך את עינו מאחר דלא פשה לא ישרפנו והוי כדין כהה הנגע שקורע מקום הנגע מהבגד והא דתנן נשתנה ולא פשה כאילו לא נשתנה לא שיהא לגמרי כאילו לא נשתנה דליהוי כעומד שני שבועות אלא לאפוקי מדר"י דאמר יראה בתחלה תנא דאינו נראה בתחלה אלא דנין אותו כדין נגע שאירע בו כך.

ומה שכתב ומכבסו כולו כיבוס שני. היינו מדכתיב והבגד או השתי וכו' אשר תכבס וסר מהם הנגע וכובס שנית וטהר:

וכתב הראב"ד ואם נשתנה ממה שהיה א"א טעה בכאן טעות גדולה. טעמו להשיג על רבינו מדאמר קרא בכהה וקרע והיינו בכהה למראה שני דהיינו מירקרק לירוק ומאדמדם לאדום אז וקרע אבל מירקרק לאדמדם ומאדמדם לירקרק הוי מראשון לראשון ואין זה כהה וישרף וכבר נתתי טעם לדברי רבינו דדייק מדכתיב והנה לא הפך הנגע את עינו באש תשרפנו משמע הא אם הפך את עינו לא ישרף והפך היינו מירקרק לאדמדם מאדמדם לירקרק דאי לא כן הו"ל למכתב והנה לא כהה הנגע. ומ"ש עוד

והמשנה אמרה נשתנה ופשה וכו'. כבר ישבתי המשנה לדעת רבינו. ומה שכתב עוד ומה שאמרה המשנה הכהה בראשון יכבס ויסגיר הכהה בשני קורעו ושורף מה שקרע כהה למראה שני קאמר וכו' כלומר א"ת שטעמו של הרמב"ם מדתנן בפרק י"א דנגעים הכהה בראשון יכבס ויסגיר דמשמע ליה דכהה היינו מירקרק לאדמדם ומאדמדם לירקרק והא קתני דכהה בשני קורעו ושורף מה שקרע לאו מילתא היא דכהה אינו מירקרק לאדמדם דההוא הוי מראשון לראשון אלא מירקרק לירוק שהוא למראה שני ותדע דכהה דמתניתין הוי כמו כהה דקרא ובכהה דקרא אמרו בתורת כהנים דהיינו למראה שני ואז קורעו ושורף מה שקרע אבל אם כהה למראה שלישי אינו טעון קריעה אלא כיבוס לבד ומראה שני משמע מראה שהוא שפל מן הראשון דומיא דמראה שלישי שר"ל שהוא שפל מהשני וזה טעם הזכירו כאן מראה שלישי שנראה שאינו ענין לו ומירקרק לאדמדם אינו מראה שפל ממנו אלא שוה לו. וא"ת ע"כ יש לך לומר דמירקרק לירוק הוי מראה שלישי וטהור דאי לאו כן למה אמרו שאין הנגעים מטמאים אלא בירקרק שבירוקים ובאדמדם שבאדומים לכך אמר אבל בתחלה אין נזקקין אלא לירקרק ואדמדם כלומר אבל לא לירוק ואדום דהפרש יש בין קודם שנזקק לטומאה לאחר שנזקק לטומאה. ומ"ש וכן הוא המשנה לדעת חכמים בא להכריע עוד דכהה דמתניתין היינו מירקרק לירוק ולא מירקרק לאדמדם מדתנן בפרק י"א דנגעים הכהה בתחלה רבי ישמעאל אומר יכבס ויסגיר וחכמים אומרים אינו זקוק לו ובשלמא אם כהה היינו ירוק או אדום היינו דאמרי רבנן אין זקוק לו שכיון דעדיין לא נזקק לטומאה לאו כלום הוא אבל אם הוא מירקרק לאדמדם אמאי אין נזקקין לו וכפי מה שכתבתי לדעת רבינו אין צורך להשיב על טענותיו דרבינו מקרא הוא דורש אפילו אם תמצי לומר דפירושא דמתניתין כפירוש הראב"ד אין בכך כלום שדין זה אינו ענין לכהה דמתניתין אלא לנשתנה ולא פשה וכדפרישית. ועוד י"ל אפשר דרבינו מפרש דכהה בשני דמתניתין היינו נשתנה מירקרק לאדמדם ומה שטען הראב"ד על זה דכהה דמתניתין הוי דומיא דקרא יש להשיב דמידי איריא הא כדאיתא והא כדאיתא ועוד דבין כהה דקרא ובין כהה בשני דמתניתין הוי מירקרק לאדמדם דוקא והוא מראה שני שאמרו בתורת כהנים אבל נשתנה לירוק או לאדום זהו כהה למראה ג' שאמרו בתורת כהנים דטהור שכשם שאין הירוק והאדום סימן טומאה בתחלה אף לא בסוף. ומה שרצה להכריע מדתנן הכהה בתחלה אינו זקוק לו שאם הוא מירקרק לאדמדם למה אינו זקוק לו י"ל דכיון דקודם שנזקק לטומאה הוא אינו זקוק לו כדאשכחן בפסיון שאינו מטמא בתחלה כמו ששנינו בתורת כהנים וכי היכי דמפליג הראב"ד בירוק ואדום בין קודם שנזקק לטומאה לאחר שנזקק לטומאה

הכי מפליג רבינו בנשתנה מירקרק לאדמדם ובאי זה דרך משני דרכים אלו עלו דברי רבינו כהוגן בלא טעות:

הלכה ב

נגע שהיה ירקרק ופשה אדמדם וכו'. משנה פי"א דנגעים:

הלכה ג

נגע שהיה באמצעו מקום נקי וכו'. בת"כ נגע הנתק מקיש נגע לנתק מה נתק אינו פושה אף נגע וכל שהוא קרוי נגע בכלל:

הלכה ד

הפשיון הסמוך בבגדים כל שהוא וכו'. בפי"א דנגעים ובתורת כהנים יליף לה מקראי: **וכתב** הראב"ד א"א אם תעיין בדרש תורת כהנים וכו'. השיג על רבינו למה כתב בבגדים דמשמע שדין זה מיוחד בבגדים ואינו כן שאדם ובגדים ובתים שוין בדין זה. וז"ל הראב"ד בפירושו לת"כ הוא פרט לשפשתה לבוהק פי' דקי"ל פשיון כל שהוא והרחוק כגריס בנגעי בגדים ובתים ואע"ג דלא אשכחן לה בפירוש שמעינן לה מכללי דמתניתין דפשיון הרחוק לא מטמא בנגעים דאדם דתנן בנגעים פ"ד בהרת כגריס וחוט יוצא ממנה אם יש בו רוחב ב' שערות זוקק לשיער לבן ולפשיון אבל לא למחיה שמעינן מהא דאי לית ביה רוחב שתי שערות אינו זוקק לפשיון דאם פשה חוץ לאותו חוט לא מטמא משום פסיון אלמא פסיון הבא מרחוק לא מטמא ותנן בנגעים פ"ק היה בו פסיון והלך לו הפשיון או שהלכה לה האום או שנתמעטה ואין בזה ובזה כגריס השחין ומחית השחין המכוה ומחית המכוה חולקין בין האום לפשיון הרי אלו להקל שמעינן מהאי טעמא דשחין ומכוה ובוהק חולקין בין האום לפשיון הוא טהור משום דשחין ומכוה ובוהק לא חזי לפשיון אבל עור הבשר בעלמא אע"פ שחולק ביניהם טמא אלמא פשיון הרחוק מטמא אלא ש"מ חדא בפשיון כל שהוא וחדא בפסיון שהוא כגריס עכ"ל. וי"ל לדעת רבינו שאע"פ שהם שוים בסמוך ורחוק הם מוחלקין בחוזר דבבתים הוי כשני גריסין כדתנן בספי"ב דנגעים:

הלכה ה

מי שמכבס את הנגע בשבוע ראשון וכו'. בת"כ יליף לה מקרא:
וכל נגעי בגדים וכו'. בפ' דם חטאת (זבחים דף צ"ה):

הלכה ו

בגד שקרע מקום הנגע וכו' עד בסימנים. בפי"א דנגעים וכפשטא דמתניתין ולא כדמשמע בתוספתא:

הלכה ח

בגד שבא כולו בתחלה ירקרק או אדמדם וכו'. בפרק כל היד עלה י"ט ובפרק הנחנקין (סנהדרין דף פ"ז ע"ב) רבי נתן בן אבטולמוס אומר מנין לפריחת בגדים שהיא טהורה וכו' וקשיא לי דהתם משמע דרבנן פליגי עליה ואמאי שבק רבנן ופסק כרבי נתן:

וכתב הראב"ד ואחר שפטרו וכו'. א"א לא מצאתי נוסחא מאושרת בזה וכו'. כתב הר"י קורקוס ז"ל ונראים הדברים ק"ו בבגדים פי' דעיקר פריחה לטהר באדם כתיבא ומ"מ רבינו השוה דין פריחת בגדים לדין פריחת נתקים שנתבאר רק ח' שאפי' פריחה לאחר הפיטור מטהרת בהם:

הלכה ט

ומה שכתב רבינו וזה שנאמר בבגדים בקרחתו וכו'. כלומר לא יקשה עליך קרא דבקרחתו או בגבחתו דמשמע דקרחתו היינו האריג וגבחתו היינו המוכין וקתני או דאין פירוש קרחתו וגבחתו כן אלא קרחתו אלו השחקים גבחתו אלו החדשים וכן פירש בתורת כהנים וכן תרגם אונקלוס.

ומה שכתב רבינו כנס ופשה ישרף. בתוספתא פרק חמישי:

בגד שמוכין יוצאין על פניו מן האריג וכו'. בסוף פרק י"א דנגעים:

הלכה י

הבגדים הצבועים וכו'. בפרק י"א דנגעים העורות והבגדים הצבועים אינם מטמאין בנגעים הבתים בין צבועים בין שאינם צבועים מטמאין בנגעים דר"מ רבי יהודה אומר העורות כבתים ר"ש אומר הצבועים בידי שמים מטמאים [בנגעים] בידי אדם אינם מטמאין [בנגעים] ופירש ר"ש הצבועים אפי' בידי שמים ובת"כ יליף טעמייהו מקראי בין צבועים ואפילו בידי אדם העורות כבתים בבגדים ובתים מודו ר"י ור"ש לר"מ:

בגד ששתיו צבוע וכו'. בפרק י"א דנגעים שם. וכתב ר"ש בסתם בגדים הערב נראה בכרים ובכסתות השתי נראה כדמשמע בתוספתא והדבר תלוי לפי ענין האומנות ולכך סתם ושנה אחר הנראה:

פחות מג' אצבעות וכו'. בפי"ב ובפרק במה מדליקין (שבת דף כ"ט) מייתי לה מקרא:

הלכה יא

בגד שארג בו פחות מג' על ג' וכו'. בפי"ב דנגעים שם:

הלכה יב

התופר מטליות וכו'. נלמד מהדין שיבא בסמוך:

הלכה יג

בגד שהוא מטליות וכו'. בפרק אחד עשר דנגעים ובתורת כהנים קייטא שיש בה פספסים צבועים ולבנים פוסים מזה לזה שאלו את ר' אליעזר והרי הוא פספס יחידי ומסקנא יסגיר שמא יעמוד שני שבועות והעומד בבגדים שני שבועות טמא ופירש רבינו קייטא בגד מחובר מחתיכות קטנות וכל חתיכה נקראת פספס מן פס ידא. וסובר תנא דמתניתין שאע"פ שאין בכל חתיכה שלש על שלש מטמא בנגעים כאילו היה ארוג כי התפירה חיבור גמור הוא וסובר שכשיש בין שתי חתיכות לבנות חתיכה צבועה בינתיים אינה חשובה הפסק ומועיל הפשיון מחתיכה לבנה זו לחתיכה לבנה הרחוקה וע"פ מה שנתבאר דבבגדים מטמא פשיון רחוק ובתוספתא פליג רבי נחמיה וסובר דבעינן שיהיה באחת הלבנה ג' על ג' ואינה הלכה אלא כת"ק וכרבי אליעזר ורבותיו שבמשנה אמרו שאלו את ר"א הרי הוא פספס יחידי פי' שאין שם לבן אלא חתיכה אחת שאין בה ג' על ג' וכל השאר צבוע מה יהא דינה שהרי אין בה מקום לפסיון כי הנגע ממלא כולה כי אין בה אלא כגריס לבד אמרו לו מה תועלת בהסגר זה שהרי אין שם חתיכה אחרת לבנה שיפשה לה א"ל לא שמעתי א"ל רבי יהודה בין בתירא אלמד בו א"ל אם לקיים דברי חכמים הן א"ל שמא יעמוד כך שני שבועות והעומד בבגדים שני שבועות טמא א"ל חכם גדול אתה שקיימת דברי חכמים:

פרק יג

הלכה א

אין מטמא בנגעים אלא בגדי צמר ופשתים וכו'. מפורש בתורה.

ומ"ש בין קשה בין רך. ומ"ש אף העור הצבוע בידי שמים מטמא בנגעים. כבר כתבתי בפרק שקודם דבפרק י"א איפליגו תנאי בעורות דלר"מ אף הצבועים בידי שמים אינם מטמאין בנגעים ולר' יהודה אפילו צבועים בידי אדם מטמאים בנגעים ולר"ש הצבועים בידי שמים מטמאים בנגעים ובידי אדם אינם מטמאין בנגעים ורבינו כתב אף העור הצבוע בידי שמים מטמא בנגעים ואין לפרש דה"ק אצ"ל דצבוע בידי אדם מטמא בנגעים אלא אף הצבוע בידי שמים מטמא דהא משמע במתניתין ובת"כ דיותר ראויים לטמא הצבועים בידי שמים מהצבועים בידי אדם הילכך ודאי ה"ק אע"פ שהוא צבוע מטמא בנגעים והוא שיהיה צבוע בידי שמים וא"כ פסק כרבי שמעון ויש לתמוה היאך פסק כר"ש נגד ר"י וי"ל משום דבצבועים בידי אדם ה"ל ר"מ ור"ש תרי נגד ר"י והלכה כרבים ועי"ל דהא דר"ש שנויה בתוספתא בשם רבי עקיבא וידוע דהלכה כרבי עקיבא מחבירו:

והלבדים כבגדים וכו'. בתוספתא רפ"ה והאהלים מטמאים בנגעים וכו'. שם ובתורת כהנים:

הלכה ב

כל הבגדים וכו' עד יראו בתחלה. ר"פ י"א דנגעים:

בגד שהוא כלאים וכו'. בתורת כהנים:

הלכה ג

צמר גמלים וצמר רחלים וכו'. ברפ"ט דכלאים ובפי"א דנגעים:

ורחל בת עז וכו'. בפ"ב דבכורות (דף י"ז):

בגד שהיה שתיו פשתן וכו'. תוספתא פ"ה בגד ששתיו סריקין וכו' ואינו מפרש כר"ש שהוא צבע אלא מין משי כמו הכלך והסריקון וה"ה לקנבוס:

הלכה ד

העור שאינו מעובד וכו'. בת"כ.

ומ"ש וכן העור שהוא גולם וכו'. תוספתא פרק ששי ובת"כ:

וכל כלי העור וכו':

הלכה ה

עורות חיה שבים וכו'. ריש פי"א דנגעים ובת"כ מייתי לה מקרא.

ומ"ש והוא שיחברנו לו כדרך חיבורי בגדים לטומאה. שם ובתורת כהנים מייתי לה מקרא:

הלכה ו

כל כלי הראוי להתטמא בשאר הטומאות וכו'. בפי"א דנגעים:

החמת והתורמל וכו'. שם.

ומ"ש וכן כל כיוצא בהן וכו':

הלכה ז

סדין המקומט וכו'. תוספתא פירקא קמא:

הלכה ח

השתי והערב וכו'. בפרק אחד עשר דנגעים ובפרק קמא:

וכמה יהא בפקעת וכו'. שם:

היתה הפקעת מקובצת וכו'. גם זה שם:

הלכה ט

שתי פקעיות וכו'. גם זה שם המעלה מן הפקעת לחבירתה וכו' ושני דפי חלק השני במשנה פי' רבינו בעת הבדל בגד או חלוק מחבירו כאשר ישארו שתי חתיכות מחוברות בחוט מן השתי או מן הערב:

ומה שכתב נראה הנגע בנפש המסכת וכו' עד הסדין טהור. גם זה שם ופירוש נפש היינו הערב כי חוטי הערב בשתי כנפש בתוך הגוף ומעמדת אותו כנפש ושתי העומד הוא השטוח כדי לארוג.

ומ"ש פשה מן הנימין וכו'. תוספתא בפ"ה:

הלכה י

חלוק שנראה בו נגע מציל את האמריות שבו וכו'. בפי"א דנגעים חלוק שנראה בו נגע מציל את האמריות שבו אפילו הן ארגמן ובת"כ ושרף את הבגד וכו' א"כ למה נאמר בצמר או בפשתים להוציא אמריות שבו אוציא אמריות של זהב ושל שירים שאין מינן מטמא בנגעים ולא אוציא של ארגמן ושל זהורית טובה שמינן מטמא בנגעים ת"ל אשר בו הנגע הראוי לקבל נגע עכשיו ופי' ר"ש ארגמן וזהורית הוא צמר צבוע ותולעת שני מינן מטמא בנגעים דהיינו צמר שאינו צבוע. הראוי לקבל נגע עכשיו לאפוקי הני שהם צבועים עכ"ל. וז"ל רבינו שם מאמרו בצמר או בפשתים יורה שבהן מה שישרוף ומה שיעזוב ובאה הקבלה שיעזוב ממנו האמריות שבו ואפילו היו מארגמן אשר הוא צמר שלא תחשוב שהם לא יצילו מן השריפה אם לא יהיו ממשי או מזהב והדומה לו לא שיהיו מצמר ופשתים עכ"ל. ונראה שרבינו סובר שאפילו האמריות מצמר לבן אינן נשרפות עם הבגד מאחר שנתמעטו מהכתוב ותנא דנקט ארגמן אורחא דמלתא נקט שדרך לעשות האמריות מארגמן אבל אה"נ אפילו מן הצמר לבן הם ניצולות וה"ל כאילו אמר אפילו הם מצמר:

הלכה יא

בגד מוסגר שצבעו וכו'. תוספתא פ"ה וכת"ק.

ומ"ש וכן אם נתערב באחרים וכו' עד ומותר בהנייתו. משנה בספי"א דנגעים.

ומ"ש היתה בהן אחת ג' על ג' וכו'. תוספתא בפ"ה ולאפוקי מר"א בר"ש דאמר שאם נראה נגע בזו שהיתה ג' על ג' כולן ישרפו:

הלכה יב

בגד מוחלט שנתערב וכו'. משנה ספי"א דנגעים. ובת"כ מייתי לה מקרא.

ומה שכתב אפילו אחד בכמה אלפים:

הלכה יג

אחד בגד או כלי עור וכו'. בת"כ זאת תורת נגע הצרעת בגד הצמר או הפשתים או השתי או הערב או כל כלי עור מקישן לבית מה בית מטמא בביאה אף כולם מטמאין בביאה וכתבה ר"ש בפי"ג דנגעים הלכה ח' ופירש ר"ש מקישן לבית בפסוק זאת תהיה דכתיב ולצרעת הבגד ולבית וכיון דהקיש התם בגד לבית וה"ה לכל הכתובים כאן עם הבגד כגון שתי וערב וכלי עור.

ומ"ש ומטמא במגע ומשא. ומ"ש ועושה משכב ומושב וכו'. ומ"ש כיצד בגד מנוגע וכו' שהכניס מהם אפי' כזית לבית טהור נטמא וכו'. בפי"ג דנגעים:

וכתב הראב"ד וכן משכב ומושב המונח תחת האבן והניח כזית מהן למעלה וכו' א"א בחיי ראשי טעה בדמיונותיו וכו'. ואני אומר מאן יהיב לן מעפרא דמרן הראב"ד ומלינן עיינין דמקשה לרבינו על אבן המנוגעת והוא דבר שלא הוזכר בדברי רבינו כלל ואין ספק שספר מוטעה נזדמן לו בדברי רבינו:

הלכה יד

מטלית שיש בה שלש על שלש וכו'. תוספתא שם:

ומה שכתב היו בה כמה זיתים וכו'. משנה פי"ג שם:

אע"פ שכל השיעורים הל"מ וכו':

הלכה טו

בגדים המנוגעים וכו'. תוספתא פרק שביעי:

פרק יד

הלכה א

צרעת בתים כשני גריסין וכו'. בפי"ב ובת"כ מייתי לה מקרא.

ומ"ש שרחבו כמו צמיחת שש שערות בגוף וכו'. נלמד ממה ששנינו בפר"ו שמקום הגריס ל"ו שערות והיינו לומר שהיא שש על שש שבתשבורת הם ל"ו על ל"ו:

הלכה ב

ושני המראות מצטרפין זה עם זה. יליף מבגדים:

ופשיון הסמוך כל שהו וכו'. בס"פ י"ב ובת"כ יליף לה מקרא:

הלכה ג

אין נגעי בתים מטמאים וכו'. בתורת כהנים ומסיים בה ומראיהם שפל מן הקיר ולא ממשן וזו כוונת רבינו במה שכתב שיהיו שוקעות בקיר וכמ"ש תחלה מראה הנגע וכו':

ומה שכתב ובב' המראות מסגירין או מחליטין ובפסיון נותצין וכו'. מבואר בתורה אלא שהחלט זה שכתב בלא פסיון איני ידוע מהו:

הלכה ד

כשיראה נגע בבית וכו'. בפרק י"ב.

ומה שכתב ואפילו חבילי עצים אפילו חבילי קנים. שם וכר"י ויש לתמוה למה פסק כמותו במקום רבי שמעון ורבי מאיר דרבים נינהו ואפשר שרבינו סובר דבהא ל"פ וצ"ע:

הלכה ה

בית אפל וכו'. בפ"ב ואיתא בפ"ק דחולין (דף י' ע"ב) ומייתי לה מקרא בת"כ:

ויעמוד על פתח הבית וכו'. בפי"ב ובת"כ מייתי לה מקרא ואע"פ שלא הוזכר במשנה אלא לענין הסגר משמע לרבינו דה"ה לענין מחליט ופוטר:

ומה שכתב ואם עמד תחת המשקוף או שהלך לתוך ביתו וכו'. בת"כ ובפ"ק דחולין ופ' הנודר מן הירק (נדרים דף נ"ו ע"ב):

הלכה ו

אין הבית מטמא בנגעים עד שיהא בו ד' אמות על ד' אמות וכו'. בריש סוכה (דף ג' ע"ב).

ומ"ש ויהיה לו ד' כתלים. כתב רבינו בפי' המשנה פי"ב דהיינו מדכתיב קירות הבית תרי זימני והוא בת"כ ופ' גט פשוט וזהו ששנינו בפי"ב בית טריגון אינו מטמא בנגעים והוא בעל ג' כתלים כי טריגון הוא מלשון יוני שטריאה הם ג':

ומה שכתב והוא בנוי בארץ. בת"כ בבית ארץ פרט לבית הבנוי בספינה או באסקריא ועל ד' קורות והוא במשנה פי"ב.

ומ"ש באבנים ועפר ועצים. שם בפי"ב.

ומ"ש או שהיה עגול. שם.

ומ"ש או בעל ה'. בתוספתא פ"ו ואיתא נמי בפרק גט פשוט ובספ"ק דנזיר (דף ח') בית פנטיגון אינו מטמא בנגעים והוא נגזר מלשון יוני שפינט"י הם חמשה ויליף לה בת"כ מקראי.

ומ"ש והיה בנוי על ד' עמודים וכו'. משנה רפי"ב ופי' שם רבינו ר"ל אפילו יהיו בלתי על ד' עמודים בארץ ועליהם גג הנה יטמא בנגעים אע"פ שהוא פתוח מד' צדדין:

הלכה ז

כמה אבנים יהיו בו וכו'. שם וכר"ע מחבירו:

וכמה עצים יהיו בו וכו'. שם וכת"ק:

הלכה ח

הלבינים והשיש וכו'. נלמד ממה שיבוא בסמוך:

בית שאחד מצידיו וכו' עד טהור. בפרק י"ב ובמקום מ"ש בספרי רבינו ואחד באבנים כתוב במשנה ובת"כ ואחד בלבנים וכ"נ להגיה בספרי רבינו וכן מוכיח תחלת לשונו שכתב הלבנים והשיש:

הלכה ט

ומ"ש בספרי רבינו בית שלא היו בו לבנים וכו'. ט"ס הוא וצריך לכתוב אבנים במקום לבנים. וכתב הראב"ד ונראה בו נגע א"א זה המאסף תפס לשון המשנה ולא דקדק במה שאמרו וכו' אבל נ"ל דלענין טומאת הבית וכו'. אפריון נמטייה למרן דהוא מותיב לה והוא מפרק לה דלענין טומאת הבית אע"פ שלא היו בשעת בניין ולא הוזכרו אלא לענין נתיצה וכו' אלא דאיכא למתמה עליה למה פתח בתמיה רבה כיון דאיכא לשנויי כדשני ואפשר דמשום דאכתי איכא למיתמה עלה למה השמיטו:

הלכה י

בית שסיככו בזרעים וכו'. בפ' העור והרוטב עלה קכ"ט אמר רב מתנא הרי אמרו בית שסיככו בזרעים טהרו טומאתו לאו דאורייתא דאי סלקא דעתך דאורייתא מצינו לזרעים שמטמאין טומאה חמורה כששימש מעשה עץ שימש ופירש רש"י הרי אמרו וכו' דבית המסוכך בזרעים דהוי בית וכו' כגון שסיכך ביתו בשבולים ובהם הזרעים וכיון שעשה מהם סכך ביטל הזרעים ונעשה אהל חשוב ואם פרחה צרעת באותו בית הרי כל הבית כתליו ואהל שלו לטמא אדם וכלים:

הלכה יא

ירושלים וח"ל וכו'. בפי"ב ובס"פ מרובה (בבא קמא דף פ"ב ע"ב) ופ"ק דיומא (דף י"ב) ופרק בני העיר (מגילה דף כ"ו).

ומ"ש ובתי עכו"ם. נלמד ממה שיבא בסמוך ודייק לכתוב שבארץ ישראל דאילו שבחוצה לארץ אפילו של ישראל אינם מטמאין:

הלכה יב

הלוקח בתים מן העכו"ם וכו'. בפרק י"ב ומייתי לה מקרא בת"כ:

הלכה יג

בית שצדו אחד עכו"ם וכו'. תוספתא פרק ו'.

ומ"ש ושאר כל הבתים כו' עד בין צבועים בידי שמים. בפי"א:

הלכה יד

בית האשה וכו'. בפרק קמא דיומא עלה י"א ע"ב תניא בית הכנסת ובית השותפין ובית האשה מיטמאין בנגעים פשיטא מהו דתימא ובא אשר לו הבית לו ולא לה לו ולא להם קמ"ל ואימא ה"נ אמר קרא בבית ארץ אחוזתכם וכו' ובית הכנסת מי מטמא בנגעים וכו' ת"ל ובא אשר לו הבית מי שמיוחד לו יצאו אלו שאין מיוחדין לו ל"ק הא רבי מאיר והא רבנן וכו' ול"ק הא דאית בה בית דירה הא דלית בה בית דירה ואיבעית אימא הא והא דלית בה בית דירה והא דכרכים והא דכפרים ומקשה על שינויא בתרא ומסיק אלא מחוורתא כדשנינן מעיקרא דאית ביה בית דירה:

הלכה טו

קירות האבוס וקירות המחיצה שבבית וכו'. בפי"ב ופירש רבינו שמשון קירות המחיצה של חצרות גנות ופרדסים ורבינו פירש קירות המחיצה הוא תקרה שלא נעשה לדירה אמנם נעשה להיות צל לאשר תחתיו מבהמות מהשמש ואיצטריך אפילו שהם בבית שאם בא הנגע בכותלי הבית מטמא ובכותל האבוס והמחיצה אשר שם אין מטמא וקרא בבית כתיב וז"ש רבינו שבבית:

פרק טו

הלכה א

נגעי בתים יש בהם הסגר שלשה שבועות שהם י"ט יום. בפרק שלישי דנגעים:

הלכה ב

ומה שכתב ואפילו מצאו כולו בתחלה ירקרק או אדמדם וכו'. יליף מנגעי בגדים.
ומה שכתב ובשביעי רואהו אם כהה הנגע וכו'. בריש פרק י"ג הכוהה בראשון וההולך לו קולפו והוא טהור הפושה בראשון חולץ וקוצה וטח ונותן לו שבוע חזר ינתץ לא חזר טעון צפרים עמד בראשון ופשה בשני חולץ וקוצה וטח ונותן לו שבוע חזר ינתץ לא חזר טעון צפרים עמד בזה ובזה חולץ וקוצה וטח ונותן לו שבוע חזר ינתץ לא חזר טעון צפרים אם עד שלא טיהרו בצפרים נראה בו נגע הרי זה ינתץ ואם משיטהרו בצפרים נראה בו נגע יראה בתחלה ובתורת כהנים מייתי לה מקרא:

הלכה ג

כשהוא חולץ את האבנים וכו'. בפרק י"ב ובתורת כהנים מייתי לה מקראי ולקחו אבנים אחרות משמע ולא אבנים מצד זה לצד זה עפר ולא סיד וגפסיס ולקחו אבנים אין פחות משתי אבנים ונתנו אל תחת האבנים אין פחות משתי אבנים מכאן אמרו אין חולצין

פחות משתי אבנים ולא מביאים פחות משתים ואין מביא אחת תחת שתים ולא שתים תחת אחת אלא מביא שתים תחת ג' וג' תחת ד' וד' תחת ג' ותחת שתים פי' דלא קפדינן אלא שיהיו רבים תחת רבים דהיינו אבנים תחת אבנים ומיעוט רבים שתים ורבינו לא חש אלא להעתיק לשון המשנה:

הלכה ד

היה הכותל בינו לבין חבירו וכו'. בפרק הנזכר:

הלכה ה

אבן שבזוית וכו'. בפרק י"ג פירוש אבן שבזוית אבן שבינו ובין חבירו וטעמא משום דכתיב וחלצו ובנתיצה ונתץ לשון יחיד וכתיב נמי אבניו.

ומה שכתב ויש בדבר ספק וכו'. בפרק העור והרוטב (חולין דף קכ"ח) בעיא דלא איפשיטא:

הלכה ו

בית שנראה בו נגע וכו'. בפי"ג:

הלכה ז

הלוקח **אבנים וכו'**. שם:

הלכה ח

כיצד מטהרים את הבית. מפורש בתורה.

ומה שכתב שמזה על המשקוף של בית מבחוץ. ריש פרק י"ד:

פרק טז

הלכה א

בית המנוגע אב מאבות הטומאות וכו'. **ומ"ש וכל הנוגע בו יטמא**. בפי"ג.

ומ"ש וכל כזית מהם מטמא במגע ובמשא. בפרק י"ג אבניו ועציו ועפרו מטמאין בכזית.

ומ"ש שהם מטמאין במגע ובמשא. בתוספתא פ"ו.

ומ"ש שמטמא בביאה. בפי"ג מפורש שאבן אחת ממנו מטמא בביאה.

ומה שכתב וכולן אסורין בהנאה. בצרעת בגדים כתיב צרעת ממארת ודרשו בתורת כהנים תן בו מארה ואל תהנה בו וא"כ הוא הדין לבתים דגם בהם כתיב צרעת ממארת.

ומ"ש ואם שרפן וכו'. **ומ"ש וכולן משלחין אותה חוץ לעיר אע"פ שאינה מוקפת חומה**. בתורת כהנים:

הלכה ב

בית מוסגר אינו מטמא אלא מתוכו וכו' אבל המוחלט מטמא מתוכו ומאחריו. בפי"ג שם.

ומ"ש שנאמר צרעת ממארת וכו' וכי טהור היה וכו'. בתורת כהנים.

ומ"ש וכן אבנים שיש בהם הנגע. תוספתא פ"ז:

הלכה ג

אחד המוסגר ואחד המוחלט וכו'. [בפי"ג] וכר"א דיליף לה בקל וחומר.

ומה שכתב וכן אבן המנוגעת וכו' עד ואם הניחה שם טמאהו. בפרק י"ג:

הלכה ד

המאהיל בידו על אבן וכו'. בתוספתא פ"ז:

הלכה ה

טהור שנכנס המנוגע וכו'. בפי"ג.

ומ"ש שנאמר והשוכב בבית וכו'. בתורת כהנים:

הלכה ז

מי שנכנס לבית המנוגע וכו'. בפרק י"ג:

וכן העכו"ם והבהמה וכו'. תוספתא פ"ז ובתורת כהנים:

הלכה ח

מי שהיה עומד בבית המנוגע וכו'. בפרק י"ג:

ומ"ש וכן העומד בחוץ ופשט ידיו וכו'. ג"ז שם וכת"ק:

הלכה ט

כל המציל בצמיד פתיל באהל המת מציל וכו'. שם וכר"י לגבי ר"מ:

הלכה י

הצרעת הוא שם האמור בשותפות וכו'. שהמספר בלשון הרע משתנות קירות ביתו וכו'. דברי רבינו ראויים אליו ז"ל:

נשלמו הלכות טומאת צרעת